

Bomenbeleid gemeente Meierijstad

MEIERIJSTAD

Inhoud

Bijlage 1: Criteria voor Groene kaart....2
Bijlage 2: Beschermingsmaatregelen voor bouw of aanleg bij bomen....4
Bijlage 3: Inrichting van bomen....5
Bijlage 4: Standpunten en oplosrichtingen gemeente bij veelvoorkomende overlastmeldingen....9
Bijlage 5: I-tree infograpic voorbeeld....13
Bijlage 6: Participatiedossier Klankbordgroep (KBG)....15
Bijlage 7: Participatiedossier Boomcafés....30
Bijlage 8: Begrippenlijst....35
Bijlage 9: Beoordelingskader disproportionele overlast....36

Bijlage 1: Criteria voor Groene kaart

Criteria monumentale houtopstanden		
Houtopstanden met een verhaal of geschiedenis. Waardoor de waarde extra onderstreept wordt. Naast losse houtopstanden kunnen dit ook bosjes, tuinen of andere groenelementen zijn.		
Basiscriteria		
Leeftijd	is	+50 jaar
Vitaliteit	en	>5 jaar levensverwachting
Aanvullende criteria		
Beeldbepalend	is	Omtrek van de houtopstand is +180 cm
	en	Boomkroon is minimaal voor 50% zichtbaar vanaf openbaar terrein
	en	Houtopstand is onderscheidend t.o.v. omliggende omgeving
	en	Wegvallen groene massa kan niet gecompenseerd worden door omliggende omgeving
Cultuurhistorie	is	Geplant voor bijzondere gebeurtenis
	of	Geplant uit historisch nut gezien de leeftijd, locatie en snoeiwijze
	of	Kenmerkend voor bepaalde stijlperiode of ontwerpfilosofie
	of	Waarde van het element is onlosmakelijk verbonden met historisch/monumentaal gebouw
Dendrologie	is	Houtopstand is zeldzaam in soort, variëteit, groeivorm of meerstammigheid

Criteria waardevolle houtopstanden		
Houtopstanden met een onderscheidende waarde binnen Meierijstad vanwege hun ouderdom, beeld, bijzonderheid, of ecosysteemdiensten. Naast losse houtopstanden kunnen dit ook bosjes, tuinen of andere groenelementen zijn.		
Basiscriteria		
Leeftijd	is	+40 jaar
Vitaliteit	en	Conditie, groeiplaats en ruimte moeten potentie bieden om de houtopstand uit te laten groeien tot minimaal 60 jaar.
Aanvullende criteria		
Beeldbepalend	is	Stamomtrek van de houtopstand is +120cm
	en	Boomkroon min. 50% zichtbaar vanaf openbaar terrein
	en	Houtopstand is onderscheidend t.o.v. omliggende omgeving (contrast met stenige omgeving bijv.)
	en	Wegvallen groene massa kan niet gecompenseerd worden door omliggende groene omgeving
Cultuurhistorie	is	Geplant voor bijzondere gebeurtenis
	of	Geplant uit historisch nut gezien de leeftijd, locatie en snoeiwijze
	of	Kenmerkend voor bepaalde stijlperiode of ontwerpfilosofie
	of	Waarde van het element is onlosmakelijk verbonden met historisch/monumentaal gebouw
Dendrologie	is	Houtopstand is relatief zeldzaam in soort, variëteit, groeivorm of meerstammigheid
Herplantverplichting	is	Houtopstand is ter vervanging van een monumentale of waardevolle houtopstand
Milieu, natuur, leefbaarheid, recreatie	is	Houtopstand is milieukundig van grote waarde. Heeft dus een groot positief effect op het wegvangen van stofdeeltjes, luchtzuivering, verkoeling, nivelleren van luchtverplaatsingen of het breken van wind rondom gebouwen.
	of	Houtopstand is ecologisch van grote waarde vanwege het belang van het (plaatselijke) ecosysteem. Of de houtopstand neemt in totaal versteend gebied een positie in als ‘’Stepping stone’’. De houtopstand biedt bijvoorbeeld plaats aan zeldzame dier- of plantensoorten, denk hierbij aan vleermuizen;
	of	De houtopstand vormt een onmisbaar onderdeel van een biotoop van in de omgeving van de gemeente Meierijstad schaars voorkomende planten- of diersoorten;
	of	Houtopstand is van grote recreatieve waarde als speel- of klimboom, of stimuleert ontmoeting of beweging aanzienlijk.

Criteria hoofdstructuur lijnen en linten		
Basiscriteria		
Lijnstructuur is onderdeel van	een	Beekdal
	of	Historisch dorpspatroon
	of	Bovenlokale infrastructuur
	of	De ontsluitingsstructuur
	of	accentueert sterk het landschap (kamerstructuur bijvoorbeeld)
Aanvullende criteria		
Waarde	is	Natuurlijke, milieutechnische, landschappelijke, cultuurhistorische, beeldbepalende en/of recreatieve waarde of waarde voor de leefbaarheid

Criteria hoofdstructuur vlakken		
Basiscriteria		
Vlakstructuur is	een	Groene wig in de kern
	of	Plein
	of	Park
	of	Sportveld
	of	Begraafplaats
	of	Bos, bosje of houtsingel of ecologische verbindingszone
Aanvullende criteria		
Waarde	is	Natuurlijke, milieutechnische, landschappelijke, cultuurhistorische, beeldbepalende en/of recreatieve waarde of waarde voor de leefbaarheid

Criteria wijkstructuur vlakken en lijnen		
Basiscriteria		
Wijkstructuur	is	Houtopstand welke de wijk een eigen identiteit geeft
	en	de wijkontsluitingsweg versterkt met oriëntatie en herkenbaarheid
	of	pleintjes, parkjes, bosjes, singels met robuust groen op wijkniveau
Aanvullende criteria		
Waarde	is	Natuurlijke, milieutechnische, landschappelijke, cultuurhistorische, beeldbepalende en/of recreatieve waarde of waarde voor de leefbaarheid

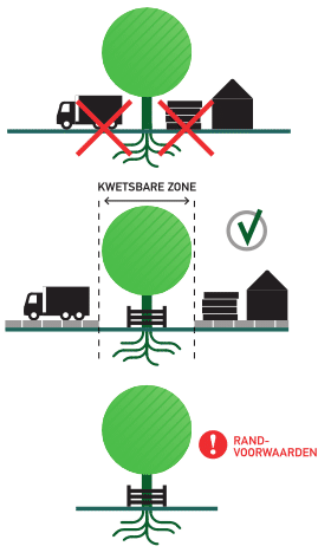
Natuurwaarde: Houtopstand is ecologisch van grote waarde vanwege het belang van het (plaatselijke) ecosysteem of aandeel in de biodiversiteit. Of de houtopstand neemt in totaal versteend gebied een positie in als ‘’Stepping stone’’. De houtopstand biedt bijvoorbeeld plaats of voeding aan zeldzame dier- of plantensoorten, denk hierbij aan vleermuizen. Of de houtopstand vormt een onmisbaar onderdeel van een biotoop van in de omgeving van de gemeente Meierijstad schaars voorkomende planten- of diersoorten.
Milieuwaarde: Houtopstand is milieukundig van grote waarde. Heeft dus een groot positief effect op het wegvangen van stofdeeltjes, luchtzuivering, verkoeling, nivelleren van luchtverplaatsingen of het breken van wind rondom gebouwen.
Landschappelijke waarde: Houtopstand is landschappelijk van grote waarde. Het versterkt en/of accentueert dus het landschap. Bijvoorbeeld de kamerstructuur.
Cultuurhistorische waarde: Houtopstand is van cultuurhistorische waarde voor Meierijstad. Het is bijvoorbeeld onderdeel van een oude structuur die al aanwezig was in 1900, of onderdeel van een oud bosgebied, of de houtopstand bevat delen van onze autochtone wilde bomen (groen erfgoed).
Waarde voor stads- en dorpsschoon: Houtopstand heeft grote beeldbepalende of kenmerkende waarde voor stads- en dorpsschoon. Zo heeft de houtopstand grote zichtbaarheid in de openbare ruimte en is onderscheidend ten opzichte van de omgeving.
Recreatieve waarde of waarde voor leefbaarheid: Houtopstand is van grote recreatieve waarde als speel- of klimboom, of stimuleert ontmoeting of beweging aanzienlijk.

Bijlage 2: Beschermingsmaatregelen voor bouw of aanleg bij bomen

BOMENPOSTER

WERKEN ROND BOMEN

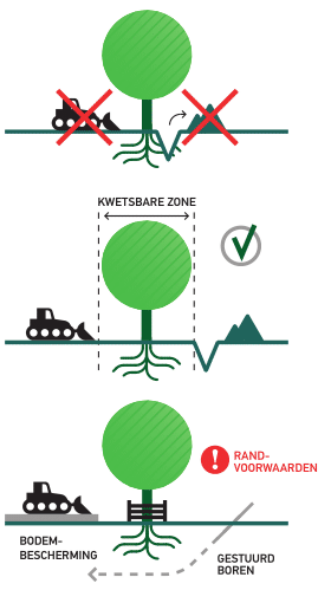
OPSLAG, PARKEREN EN TRANSPORT

Voor opslag, parkeren en transport gelden randvoorwaarden binnen de kwetsbare boomzone. Bijvoorbeeld het plaatsen van drukverdelende rijplaten.

Randvoorwaarden moeten worden uitgewerkt in een goedgekeurd Werkplan!

GRAVEN, OPHOGEN EN ANDERE BODEM-BEWERKINGEN

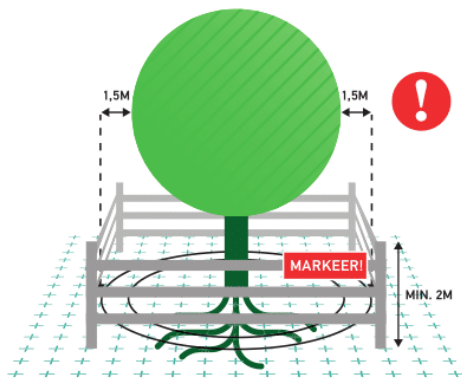

Voor graven, ophogen en bodembewerking gelden randvoorwaarden binnen de kwetsbare boomzone. Bijvoorbeeld minimale graaf-afstanden en wortelbescherming.

Randvoorwaarden moeten worden uitgewerkt in een goedgekeurd Werkplan!

Kabelgoten, mantelbuizen en gestuurd boren bieden soms een goed alternatief. Let bij grond- en graafwerkzaamheden ook op kabels en leidingen (KLIC-melding, WION).

KWETSBARE BOOMZONE

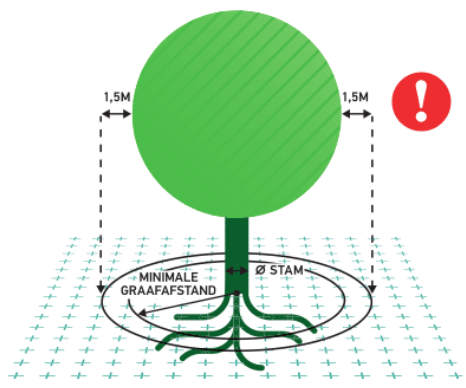

Werkzaamheden en de opslag van materiaal en materieel zijn binnen de KWETSBARE BOOMZONE alleen toegestaan MET TOESTEMMING (goedgekeurd Werkplan).

RANDVOORWAARDEN EN EISEN

1. Plaats een niet-verplaatsbare fysieke bescherming rond de boom (vanaf 10 cm tot minimaal 2 m boven het maaiveld) en markeer deze als beschermd boomgebied.
2. Binnen elke kwetsbare boomzone zijn de uitvoering van werk-zaamheden en de opslag van materiaal en materieel alleen toegestaan met toestemming via een door de opdrachtgever of directie goedgekeurd Werkplan.
3. Binnen elke kwetsbare boomzone gelden randvoorwaarden die uitgewerkt moeten zijn in het goedgekeurde Werkplan. Deze randvoorwaarden worden in de regel opgesteld aan de hand van een Bomen Effect Analyse (BEA).
4. Het Werkplan vermeldt gedetailleerd (per boom) wanneer, op welke wijze, volgens welke randvoorwaarden en met welk materieel en welke hulpmiddelen werkzaamheden binnen de kwetsbare boomzone moeten worden uitgevoerd.
5. Werkzaamheden mogen de duurzame instandhouding van de boom nooit in gevaar brengen.
6. Graafwerkzaamheden binnen de kwetsbare boomzone zijn uitsluitend toegestaan met toestemming via het goedgekeurde Werkplan.

LEIDRAAD MINIMALE GRAAFAFSTANDEN (INDICATIEF)

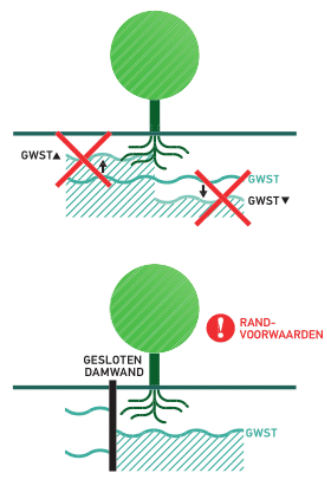
Stam Ø	Minimale graafafstand vanuit het hart van de stamvoet	Eenzijdige wortelontwikkeling of scheefstaande boom (trekzijde)
20 cm	> 1,25 m	2,0 m
40 cm	> 1,50 m	2,5 m
60 cm	> 1,75 m	3,0 m
80 cm	> 2,25 m	3,5 m
100 cm	> 2,50 m	4,0 m
150 cm	> 3,50 m	5,0 m

Kwetsbare boomzone = Kroonprojectie + 1,5 meter

Kijk voor aanvullende informatie over randvoorwaarden en een goedgekeurd Werkplan op: www.bomenposter.nl

BRONBEMALING EN VERANDERINGEN IN GRONDWATERSTAND

Voor bronbemalingen en veranderingen in de grondwaterstand gelden zowel binnen als buiten de kwetsbare boomzone randvoorwaarden. Bijvoorbeeld het toepassen van een gesloten bronbemaling.

Randvoorwaarden moeten worden uitgewerkt in een goedgekeurd Werkplan!

VLOEISTOFFEN EN GASSEN

Bodemvreemde gassen en vloeistoffen kunnen grote schade veroorzaken aan de groeiplaats van een boom.

Houd gassen en vloeistoffen, maar ook cementmolens en (water)afvoeren, op grote afstand van de kwetsbare boomzone!

SNOEI-WERKZAAMHEDEN

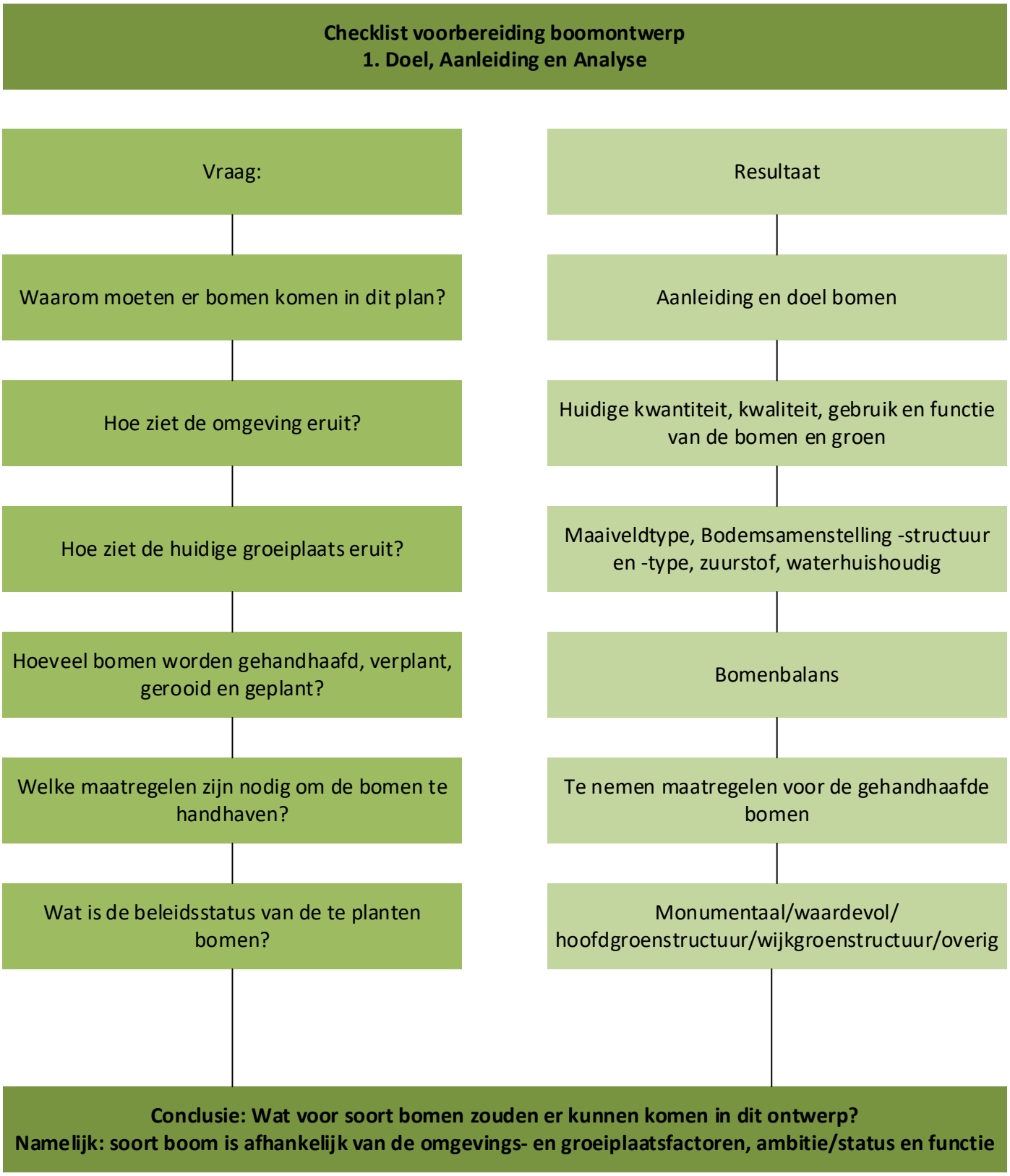
Het snoeien van bomen is alleen toegestaan met toestemming van de opdrachtgever of directie, ook wanneer er enkel sprake is van een gebroken of beschadigde tak.

Deze uitgave van Stadswerk is tot stand gekomen dankzij:

Stadswerk
NORM INSTITUUT BOMEN
vhg branchevereniging vakgroep boomspecialisten
GPKL.nl Gemeentelijk Platform Kabels & Leidingen
Bouwend Nederland de vereniging van bouw- en infrabedrijven
STICHTING GROEN KEUR ©

Kijk voor meer info op www.bomenposter.nl

Bijlage 3: Inrichting van bomen

Basisprincipes ontwerp

Obstakelvrije zone bovengronds

De obstakelvrije zone bovengronds is de ruimte waarin zich geen obstakels mogen bevinden in verband met de kroonontwikkeling van de boom. Dit ten aanzien van de veiligheid en mogelijke toekomstige overlast van aanwonenden door boomkronen tegen de gevel.

Een ontwerper dient hier rekening mee te houden in zijn ontwerp. Om de obstakelvrije zone bovengronds te berekenen is een tool ontwikkeld door Norminstituut Bomen. De 'Boommonitor'. Een ontwerper dient de obstakelvrije zone bovengronds daarin te berekenen en af te stemmen in het ontwerp. Hierbij dient de ontwerper een realistische levensduur aan te houden voor de bomen. Dit hangt af van de locatie en functie van de boom.

Aanvullend hierop dient indien mogelijk rekening te worden gehouden met de obstakelvrije zone die wordt gehanteerd door het CROW (module: Wegbermen\Alles over wegbermen\ 13 Obstakelvrije zone). Deze wordt vanuit de verkeersveiligheid gehanteerd en dient afgewogen te zijn bij het ontwerp. (CROW, sd)

Obstakelvrije zone ondergronds

Een boom maakt wortels, en naarmate de boom groeit, ontwikkelt het wortelgestel ook. De kroonprojectie van een boom is het zoekgebied voor wortels. Hoe breder de kroon, hoe verder de wortels zich uitspreiden.

De obstakelvrije zone ondergronds is een gebied waarbinnen geen obstakels mogen liggen die de stabiliteit van de boom kunnen verstoren. Dit bepaalt ook direct de minimale graafafstand. De obstakelvrije zone ondergronds dient ook in de Boommonitor berekend te worden. In stedelijke omgeving kan het betekenen dat we hiervan afwijken indien het anders niet mogelijk is om bomen te planten. Hiervoor nemen we dan de mogelijke en noodzakelijke maatregelen om te zorgen dat zowel kabels en leidingen als de boom ingepast kunnen worden.

Groeiplaats

Groeiplaatsen aanleggen is maatwerk. Het hangt van diverse factoren af hoe de groeiplaats eruit komt te zien. Denk hierbij aan:

- Aanwezigheid van kabels en leidingen in de grond,
- Boomsoort,
- Groenvoorzieningen in de buurt,
- Afstand tot de weg, trottoir, fietspad, parkeerplaats.
- Grondwaterstand
- Bodemtype

Hoe groot de groeiplaats moet zijn hangt af van de boomsoort en de verwachte levensduur. Dit wordt berekend met de Boommonitor. De ontwerper dient alle nodige gegevens in de Boommonitor in te vullen. Hieruit volgt een advies hoeveel kubieke meter aan doorwortelbare ruimte de ontwerper moet realiseren per boom. Op de volgende pagina volgt een voorbeeld van een berekening in de Boommonitor.

De Boommonitor helpt ons als gemeente om de juiste boom op de juiste plek te zetten, met de juiste voorzieningen. Het dient daarom altijd toegepast te worden wanneer er nieuwe bomen worden geplant.

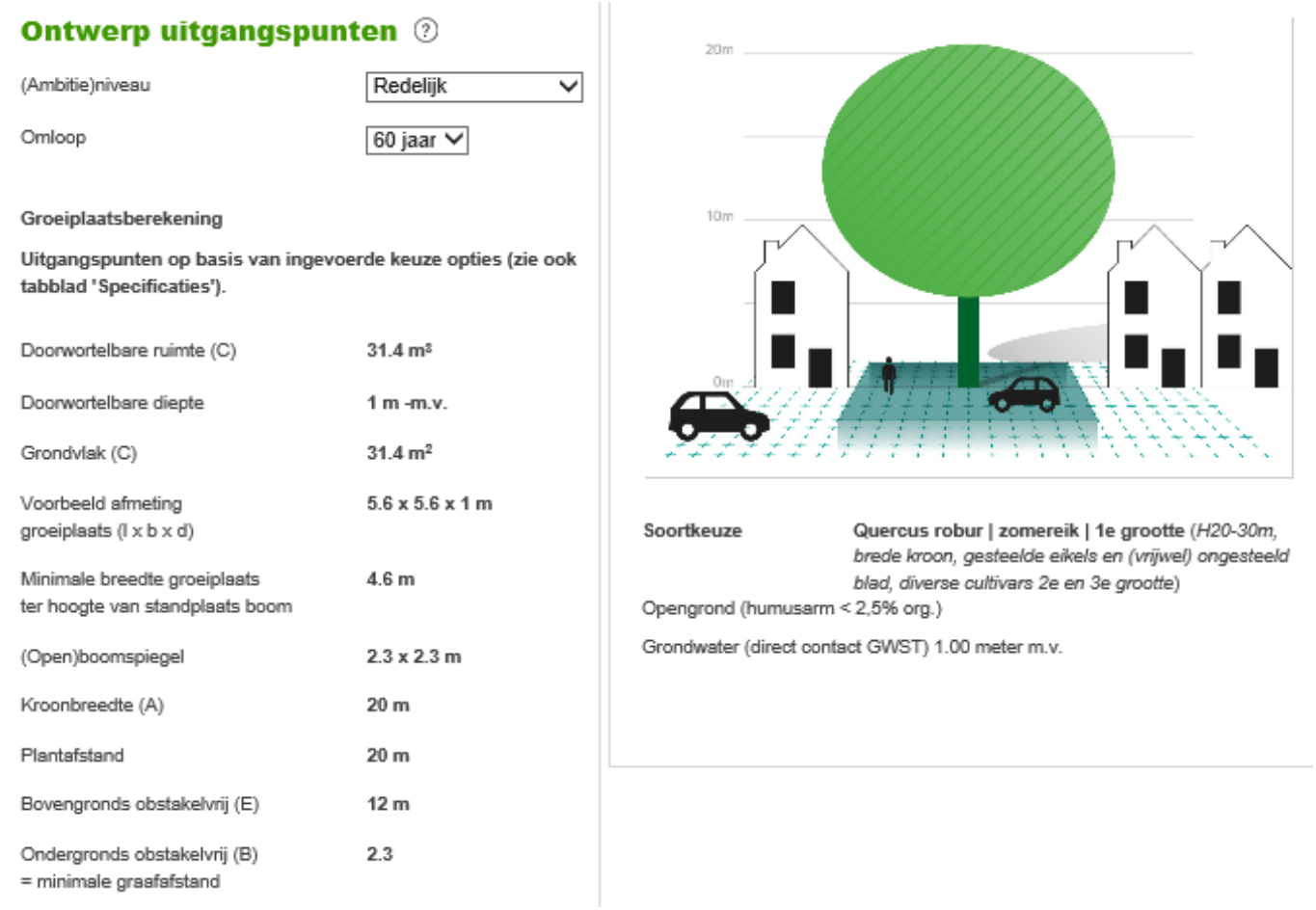
Planten in open grond waar mogelijk

Bomen in open grond (open grond is bijvoorbeeld in gras of plantsoen) groeien het beste en zijn daarmee het meest gezond. Dit is de meest natuurlijke omgeving voor ze. Indien dit niet helemaal mogelijk is, dient de groeiplaats uitgebreid te worden onder verhardingen. Er worden alleen bomen geplant, wanneer voorzien kan worden in de juiste groeiplaats. Dit om gezondheid en duurzame bomen te garanderen. De bovenstaande tabel voorziet in hoeveelheden voor een groeiplaats.

Voorkom wortelopdruk onder verhardingen

Bij nieuwe aanplant van bomen moet altijd gekeken worden of wortelopdruk bij verhardingen voorkomen kan worden. Dit om extra beheerkosten te voorkomen en verhardingen veilig te houden. Wortelwerende systemen vergen aan de voorkant van een project een iets grotere investering maar voorkomt dat schade door boomwortels regelmatig hersteld moet worden. Hierbij speelt ook de juiste sortimentskeuze een rol. Sommige bomen hebben een aantal eigenschappen

die maken dat ze schade kunnen veroorzaken bijvoorbeeld moeraseiken of sommige soorten elzen. De keuze voor een bepaalde soort dient goed afgewogen te worden naar locatie en groeiplaats. De sortimentskeuze in combinatie met goede voorzieningen wortelopdruk onder verhardingen.

Ontwerp uitgangspunten

(Ambitie)niveau	Redelijk
Omloop	60 jaar

Groeiplaatsberekening

Uitgangspunten op basis van ingevoerde keuze opties (zie ook tabblad 'Specificaties').

Doorwortelbare ruimte (C)	31.4 m³
Doorwortelbare diepte	1 m -m.v.
Grondvlak (C)	31.4 m²
Voorbeeld afmeting groeiplaats (l x b x d)	5.6 x 5.6 x 1 m
Minimale breedte groeiplaats ter hoogte van standplaats boom	4.6 m
(Open)boomspiegel	2.3 x 2.3 m
Kroonbreedte (A)	20 m
Plantafstand	20 m
Bovengronds obstakelvrij (E)	12 m
Ondergronds obstakelvrij (B) = minimale graafafstand	2.3

Soortkeuze **Quercus robur | zomereik | 1e grootte** (*H20-30m, brede kroon, gesteelde eikels en (vrijwel) ongesteeld blad, diverse cultivars 2e en 3e grootte*)

Opengrond (humusarm < 2,5% org.)

Grondwater (direct contact GWST) 1.00 meter m.v.

Figuur 1: een voorbeeld van de ingevulde Boommonitor

Ontwerp op streefbeeld

Bomen groeien hun leven lang. Wanneer de bomen ingetekend worden in plannen, dient op streefbeeld ontworpen worden. Dus met de uiteindelijk te bereiken omvang van de kroon. Dit voorkomt verassingen of ongewenste situaties en draagt bij aan een goede obstakelvrije bovengrondse groeiruimte.

Geef bomen de juiste lucht- en watervoorzieningen

Bomen die in de verharding staan, krijgen tegenwoordig speciale substraten zoals bomengranulaat of bomenzand. Bomengranulaat zorgt voor goede draagkracht onder verhardingen in combinatie met groeiruimte voor wortels. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat bomen en wegen elkaar minder in de weg zitten. Het is een concessie van beiden. Bij deze groeiplaatsen moet extra goed worden gekeken naar lucht- en watervoorzieningen omdat de bomen in de verharding staan. De lucht- en wateruitwisseling van de bodem wordt gehinderd door de verharding, daarom moeten er extra voorzieningen getroffen worden om deze uitwisseling plaats te laten vinden. Dat kan door beluchtings- en bewateringssystemen.

Basisprincipes boomsortiment

Vergroot de diversiteit

In Meierijstad zijn eiken en populieren de boomsoorten die het meeste voorkomen. Deze zijn kenmerkend voor het landschap en zijn van grote waarde voor biodiversiteit en cultuurhistorie. De eik en de populier vormt 55 % van het bomenbestand van Meierijstad. Met spreiding in soorten wordt voorkomen dat er een monocultuur ontstaat. Dit is belangrijk voor het voorkomen of verminderen van ziekten en plagen. Een goed voorbeeld hiervan is de eikenprocessierups.

Bij zowel nieuwbouw als renovatie heeft het de voorkeur om de diversiteit te vergroten. In lanen is het echter wel gewenst dat deze diversiteit, dus meerdere soorten toepassen, groepsgewijs gebeurd om het beeld van een laan te behouden.

Houd structuren intact
Structuren dienen intact te blijven. Ze zijn waardevol voor groene linten, identiteit van kernen en ecologische verbindingen. Het intact houden van de structuren houdt in dat men bij ontwerpen de maatvoering van de structuur aanhoudt. Daarbij mag er afgeweken worden van de bestaande boomsoort. Dit om diversiteit te vergroten. Wel is aanbevolen om een stam en kroonvorm te kiezen die overeenkomt binnen de structuur. Dit om aan te sluiten bij de bestaande boomstructuur.

Stem de soort af op de locatie en biodiversiteit
Het succes van een boom is afhankelijk van veel zaken. Ieder boomontwerp is anders en verdient daarom aandacht. De ontwerper dient rekening te houden met alle aspecten en deze inzichtelijk te hebben voor het ontwerp. Met de onderstaande aspecten moet rekening zijn gehouden.

a. locatie: woonstraat, berm, park etc.
b. Identiteit en sfeer van de locatie
c. Verharding: Open, halfopen, dicht.
d. Biodiverse functie: waardplant of voedselplant voor insecten, vogels, zoogdieren, etc.
e. Standplaats: Grondsoort, voedselrijkdom, vochtgehalte, wind
f. Boomeigenschappen: Hoogte, breedte, kroonstructuur.
g. Omgeving: bewoners, agrariërs, bedrijven, aanwezigheid van zonnepanelen, mate van verstening

We streven ernaar buiten de bebouwde kom authentieke, inheemse en/of cultuurhistorische bomen te planten.
Binnen de bebouwde kom speelt het aspect ‘de juiste boom, op de juiste plek’ een veel grotere rol. Hier is juist een meerwaarde te creëren door te kiezen voor een boom die precies voldoet aan de gestelde eisen. Of deze inheems is, speelt minder een rol. Het gaat dus vooral over de functie van de boom.

Beheertoets
Vanuit het beheren van de openbare ruimte is het noodzakelijk om de boomontwerpen te toetsen op de beheerbaarheid. Dit wordt de beheertoets genoemd. Alle ontwerpen met bomen dienen op beheer getoetst te worden door de beheerder of een werkvoorbereider met voldoende kennis van beheer.
Dit is nodig om toekomstbestendig te ontwerpen en dus toekomstige problemen zoveel als mogelijk te voorkomen.
Verder is het wenselijk om een Leidraad Inrichting Openbare Ruimte op te stellen waarin alle onderdelen van de inrichting van de openbare ruimte aan bod komen. Hierin kunnen de basisprincipes van ontwerpen met bomen verwoordt worden.

Toekomstbomen
Er wordt veel onderzoek gedaan naar toekomstbomen. Dit zijn bomen die de uitdagingen van de toekomst aankunnen of effecten ervan verzachten. Het zijn dus bomen die bijvoorbeeld een positieve bijdrage leveren aan de biodiversiteit, veel hitte aankunnen, verkoelen, veel CO2 opnemen of bijvoorbeeld op extreem natte plekken toegepast kunnen worden.

De eerste resultaten van onderzoek naar toekomstbomen komt van Wageningen Universiteit. Zij hebben een soortentabel uitgebracht. Deze soortentabel beschrijft boomsoorten, hun algemene kenmerken, positieve bijdrage op ecosystemen en hun nadelige eigenschappen. Deze soortentabel kan bij het ontwerpen van de openbare ruimte toegepast worden om de boomsoort te bepalen.
Daarnaast is de Tree Species Selection Guide for Green Infrastructure een goed naslagwerk om te selecteren op gunstige eigenschappen van bomen.

Bijlage 4: Standpunten en oplosrichtingen gemeente bij veelvoorkomende overlastmeldingen

In de onderstaande tabel worden alle vormen van boomoverlast weergeven die we als gemeente binnen krijgen. Daarbij is ons standpunt weergeven of we als gemeente maatregelen kunnen nemen en waarom.

Overlast	**Standpunt maatregelen**	**Waarom?**
Angst voor omwaaien, of uitwaaiende takken	We controleren de boom op gezondheid en risico en communiceren dit naar de melder. We halen de boom niet weg als er geen risico is.	Angst is subjectief. We hebben een zorgplicht voor onze bomen en houden de veiligheid van onze bomen daarom goed in de gaten met reguliere inspecties en beheermaatregelen. We erkennen dat ervaren van angst vervelend is, echter werken we heel gericht aan een veilig bomenbestand waardoor de angst meestal niet gegrond is.
Natuurlijke verschijnselen als blad, bloesem, pluis,	We nemen geen aanvullende maatregelen buiten de reguliere beheermaatregelen	Blad, bloesem, etc. is een bijkomstigheid van bomen die inderdaad vervelend kan zijn. Het is echter een natuurlijk aspect van bijna iedere boom en dat zal dus altijd terug blijven komen. Daarom is het ondoenlijk om bomen te verwijderen en te snoeien om deze reden. Dit kan leiden tot onwenselijke precedentwerking. We beheren de openbare ruimte om overlast van blad en bloesem zo mogelijk te beperken. Als men ontevreden is over het netheidsbeheer is het aan de burger zelf om de handen uit de mouwen te steken.
Uitwerpselen van dieren	We nemen geen aanvullende maatregelen	Het is nauwelijks mogelijk om dieren te weren uit bomen. In het kader van de Wet natuurbescherming kan dat zelfs verboden zijn. We erkennen dat het vervelend kan zijn, maar het kan nooit een reden zijn om een boom te kappen, te snoeien of om dieren te verjagen.
Vruchtval	We nemen geen aanvullende maatregelen buiten de reguliere beheermaatregelen	Het kan vervelend zijn dat er vruchten van bomen afvallen. Dit is echter een natuurlijk verschijnsel van een boom. De periode van vruchtval is echter van korte duur en de vruchten zijn duidelijk zichtbaar. Men kan dus anticiperen op het feit dat de vruchten vallen. Het is ondoenlijk om voor deze reden bomen te kappen of zwaar te snoeien en het zou leiden tot ongewenste precedentwerking. Bij nieuwe aanplant houden we zoveel als mogelijk rekening met dit aspect om overlast in de toekomst te voorkomen. Bij huidige situaties is het geen reden om maatregelen te treffen buiten de normale beheermaatregelen(veegrondes)
Zaden uit bomen	We nemen geen aanvullende maatregelen buiten de reguliere beheermaatregelen	Het kan tot ongemak leiden dat sommige boomsoorten zaden verspreiden die tot kieming komen. Echter is dit slechts een ongemak wat relatief makkelijk oplosbaar is met wat extra schoffelwerk. We houden bij nieuwe aanplant zoveel als mogelijk rekening met dit aspect om overlast in de toekomst te voorkomen of te beperken. In bestaande situaties is het geen reden om bomen te kappen.
Allergie	We nemen geen aanvullende maatregelen	Het weghalen van een of enkele bomen is geen goede oplossing voor allergieklachten. Het heeft hooguit een psychologisch effect hebben dat men denkt dat er minder last van te hebben. Pollen zijn de oorzaak van allergie en die komen van grotere afstanden aanwaaien. Het is dus niet reëel om beheergeld te steken in maatregelen die geen oplossing bieden.
Doorschietende wortels	We nemen geen aanvullende maatregelen.	Van de gemeente kan niet worden verwacht dat ze alle bomen controleren op doorschietende wortels. Er wordt van aanliggende eigenaren verwacht dat ze zelf daarin verantwoordelijkheid nemen.

Schaduw op zonnepanelen	We nemen geen aanvullende maatregelen	Bomen die al langer aanwezig waren dan de zonnepanelen en/of grote waarde vervullen zorgen niet voor onrechtmatige hinder. In veel gevallen was de boom er al lang voor de zonnepanelen. De boom vertegenwoordigt ook een grote waarde met haar ecosysteemdiensten en rol in biodiversiteit, waarbij zonnepanelen slechts een reductie van CO2 oplevert. Wij vinden dat wanneer iemand zonnepanelen plaatst in nabijheid van bestaande bomen kan verwachten dat daar hinder van ontstaat. In nieuwe situaties zorgen we dat bomen niet tot onrechtmatige hinder leiden ten opzichte van zonnepanelen, maar we gaan geen bestaande bomen kappen en snoeien voor een hoger rendement van de panelen.
Schaduw op tuinen of woningen	We wegen het af met een beoordelingsformulier.	Afhankelijk van de situatie is het mogelijk dat de gemeente hier maatregelen in neemt. Echter dient het dan wel om aantoonbaar zwaarwegende lichtvermindering te gaan die het leefgenot sterk beïnvloeden. Het feit is dat sommige locaties minder gelukkig gekozen zijn ten aanzien van standplaats of soort. De situatie dient altijd afgewogen te zijn en dat heeft invloed op de gekozen maatregelen.
Eikenprocessierups	We nemen preventieve maatregelen en bestrijden de EPR curatief op basis van meldingen en risicoanalyse	EPR kan gevolgen hebben voor de volksgezondheid
Plak op auto's, tuinmeubels, etc. door (linde)druip	We nemen geen aanvullende maatregelen	Druipen is een gevolg van een plaag die in meer of mindere mate aanwezig is. Er zijn geen bestrijdingsmiddelen bekend die aantoonbaar langdurig effect hebben. De maatregelen die er zijn, hebben niet lang effect en zijn duur. Wij vinden het niet reëel om beheerkosten te maken voor maatregelen die vaak niet werken. We houden de ontwikkelingen in de gaten en houden er bij nieuwe situaties zoveel mogelijk rekening mee.
Aantoonbare, substantiële, economische schade door bomen	Er volgt een reguliere claimafwikkeling en we beoordelen of we herhaling kunnen voorkomen.	Bij echte, aantoonbaar door de gemeente veroorzaakte schade heeft men recht op een schadevergoeding. De benadeelde dient deze schade aan te tonen. We proberen als gemeente herhaling te voorkomen. Ook proberen we in nieuwe situaties zoveel mogelijk rekening te houden met de omgeving. In bestaande situaties is het in principe nooit een reden om maatregelen te treffen.
Overhangende takken	We nemen als gemeente in alle redelijkheid maatregelen. Men mag niet aan onze bomen snoeien.	We kunnen er niet voor zorgen dat al onze bomen geen overhangende takken hebben. Hoewel het overlast kan veroorzaken betekent dit niet direct dat we alle takken loodrecht moeten snoeien boven de erfgrens. We hebben een snoeiprogramma waarin al onze bomen regelmatig worden gesnoeid. Dit draagt eraan bij dat de beeldkwaliteit en veiligheid van onze bomen gewaarborgd is. We nemen in alle redelijkheid maatregelen bij overhangende takken bij bijvoorbeeld schade. Men mag niet aan onze bomen snoeien omdat dit negatieve gevolgen kan hebben voor conditie, stabiliteit en beeldkwaliteit.
Doorschietende wortels op particulier terrein	We nemen geen aanvullende maatregelen. Maar proberen mee te	Het is onmogelijk voor een gemeente om alle bomen te controleren op wortelgroei. Dit is een taak die wettelijk bij de perceeleigenaar ligt. Deze perceeleigenaar heeft namelijk een

	werken in het vinden van een oplossing.	beperkt wortelkaprecht wat hem voorziet in het kappen van wortels op eigen terrein. Echter mag hier geen misbruik van worden gemaakt door de perceeleigenaar. Er mag dus met behoedzaamheid gebruik worden gemaakt van wortelkaprecht. Als een perceeleigenaar hierin verzuimd kan dit later nooit een reden zijn om de kap van een boom af te dwingen. De perceeleigenaar heeft hierin een verantwoordelijkheid.
Combinaties van overlast	We wegen het af met een beoordelingsformulier.	Een boominrichting kan niet meer passend zijn, en soms hebben we te maken met erfenissen vanuit het verleden. Afhankelijk van de situatie kunnen we maatregelen nemen. Dit is een afweging tussen behoud van de boom en verwijdering van de boom (individueel vs. algemeen belang)

Verhardingsopdruk door boomwortels

We besteden veel geld aan het herstellen van verhardingsopdruk door boomwortels. Door goede groeiplaats aan te leggen kunnen we zoveel mogelijk overlast hierin voorkomen. Bomen met een goede groeiplaats hoeven niet naar voeding te zoeken onder de verharding is hierin het uitgangspunt (juiste boom op de juiste plek met de juiste voorzieningen). Bij bestaande situaties is dit probleem niet zo eenvoudig op te lossen. Er zal herin altijd gezocht moeten worden naar maatwerk. We behandelen de problematiek volgens de volgende vragenlijst:

1. Kan de verharding worden verwijderd?

Dit is een structurele oplossing. Namelijk: wanneer er geen verharding is, is er ook geen opdruk. Verharding is weg te nemen indien de functie in de openbare ruimte goed behouden blijft en blijft voldoen aan de civiel- en verkeerstechnische eisen.

2. Kunnen we boomspiegels verruimen of een opsluitband verlegd worden?

Hiermee genereren we meer ruimte voor de boom om te groeien en proberen we te zorgen dat opdruk onder de verhardingen wegblijft. We doen dit in overleg met onze civiele en verkeerskundige collega's. De functie en verkeersveiligheid van de openbare ruimte dient uiteraard ook in deze oplossing behouden te blijven.

3. Kunnen we verharding ophogen?

Als we verhardingen in zijn geheel kunnen ophogen, blijft het wortelpakket van de boom compleet ongemoeid. Dit is afhankelijk van de ondergrond, de plek in de openbare ruimte, het wortelpakket en de tolerantie van de boom voor deze maatregel. Ook is deze oplossing relatief duur en dient deze oplossing alleen toegepast te worden als we de bom zeer waardevol achten.

4. Kunnen we wortels wegsnoeien?

Wortels kunnen weggesnoeid worden als het geen nadelen heeft voor de vitaliteit en stabiliteit. Er mag binnen de stabiliteitskluit geen wortels weggesnoeid worden. We hanteren voor deze regel het Handboek bomen met minimale afstanden waarbinnen gesnoeid mag worden aan de wortels.
Het snoeien van wortels en herstraten is een relatief goedkope oplossing maar gene duurzame oplossing. Het tast de vitaliteit van de boom aan, de snoeiwonden zijn openingen voor infecties en zwamaantastingen, en door te snoeien krijgen wortels een stimulans om opnieuw te groeien. Hetzelfde probleem komt dus altijd terug.

5. Is kap acceptabel?

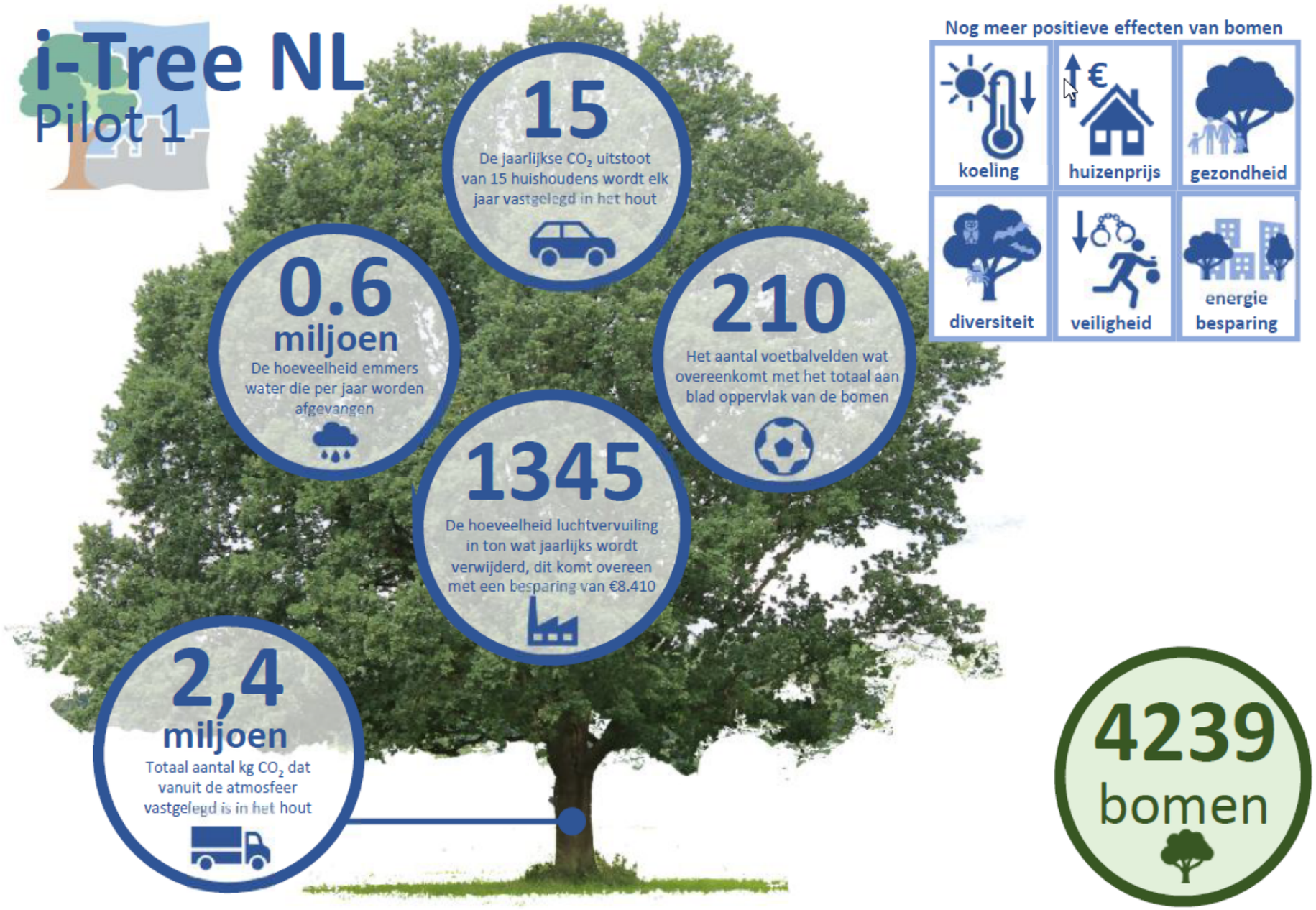
Het kappen van bomen is een mogelijkheid wanneer:

- Bovenstaande oplossingen niet kunnen,
- De boomwaarde niet hoog is,
- De boom een lage levensverwachting heeft (minder dan 10 jaar)
- De toekomst van deze boom in de omstandigheden niet duurzaam is,
- Er een duurzame en betere situatie kan ontstaan met nieuwe bomen,
- Het wegvallen geen kwaliteitsafbreuk doet aan de openbare ruimte,

De bovenstaande vragen en bijbehorende oplossingen zijn een 'afpelmodel'. We pellen af hoe waardevol we de boom vinden ten opzichte van de investering die we doen om de boom te behouden of zelfs de groeiplaats te verbeteren. De

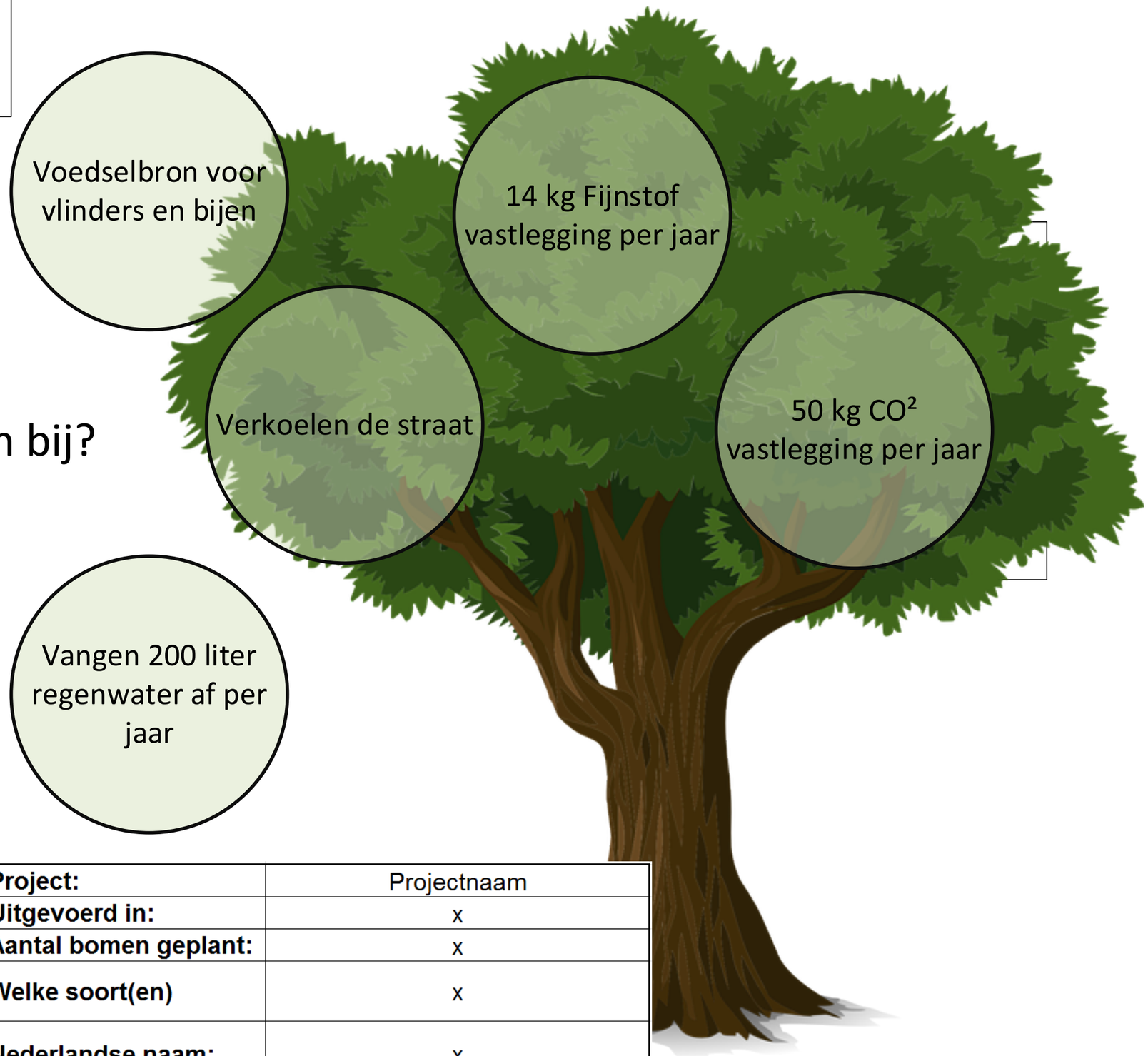
oplossingen gaan van duur/duurzaam tot goedkoop/niet duurzaam. Hoe waardevoller de boom is, hoe meer we geneigd zijn om duurzame oplossingen te gebruiken. Het kappen van bomen om verhardingsopdruk te verhelpen is geen oplossing die we gaan toepassen bij onze hoofd- en wijkstructuren en monumentale en waardevolle bomen.

Bijlage 5: I-tree infograpic voorbeeld
Overzicht van de resultaten van de eerste proef met I-tree in Nederland

Boomfeitjes

Wat dragen de bomen bij?

MEIERIJSTAD

Project:	Projectnaam
Uitgevoerd in:	x
Aantal bomen geplant:	x
Welke soort(en)	x
Nederlandse naam:	x

Bijlage 6: Participatiedossier Klankbordgroep (KBG)

In aanloop naar het opstellen van het bomenbeleid heeft gemeente Meierijstad, een aantal thema's omtrent bomen besproken met een KBG. Deze KBG was opgesteld uit leden van dorps- en wijkraden, natuurverenigingen en de gemeente. Deze KBG is drie keer bij elkaar gekomen om thema's te bespreken, en drie keer om het concept bomenbeleid verder vorm te geven.

'Participatiedossier KBG' bevat:
Een samenvatting van de door de gemeente ingebrachte thema's per avond, de notulen van iedere avond, van wat er allemaal gezegd is, en een conclusie per thema, wat de KBG vindt, dat de gemeente moet doet in het bomenbeleid.

De KBG bevatte leden van:
Wijkraad de Beemd Actief
Dorpsraad Nijnsel
Dorpsraad Keldonk
Dorpsraad Mariaheide
Dorpsraad Boskant
IVN Veghel
IVN Sint-Oedenrode
Stichting het Roois Landschap
NMC Schijndel
Gemeente Meierijstad.

Wij willen de deelnemers van de KBG hartelijk bedanken voor hun tijd en inzet voor het bomenbeleid. De diverse discussies hebben gemeente Meierijstad tot nieuwe inzichten gebracht.

Samenvatting

Thema	**hoofdsignalen**
Groene kaart (waardevolle houtopstanden)	Naast beeldbepalend, cultuurhistorisch en dendrologisch is duurzaamheid een belangrijk criteria voor waardevolle bomen. een boom die veel ecosysteemdiensten levert en belangrijk is voor biodiversiteit dient beschermt te worden.
Groene kaart (Monumentale bomen)	Monumentale bomen zijn bomen die een verhaal / geschiedenis / hoge herkenbaarheid hebben. Dat maakt ze dermate bijzonder dat ze monumentaal zijn.
Ambitie Meierijstad	Zo groen mogelijke gemeente (straten met ruimte = bomen!) Iedere boom moet de ruimte hebben Juiste boom, de juiste plaats, met goede groeiplaats en goed beheer moet beter dan nu is
Overlast / behoud	Overlast van bomen zou meer getolereerd moeten worden door burgers. Juist oudere en grotere bomen dragen veel bij qua milieuwaarden. Rol voor de gemeente is goed uitleggen waarom bepaalde keuzes worden gemaakt, goed de bomen beheren en in de toekomst beter nadenken over de boomsoort en daarbij horende groeiplaats. Veiligheid/gezondheid/zeer intense overlast zouden de enige redenen moeten zijn dat bomen vroegtijdig gekapt worden. Behoedzaamheid is zeer belangrijk! Het duurt erg lang voordat je nieuwe bomen hebt.
Burgerparticipatie	Gemeente is expert en moet voorselectie doen. Bewoners kunnen dan kiezen uit een drietal bomen bijvoorbeeld.
Biodiversiteit	Bomenbeleid is een goede stap richting meer biodiversiteit binnen de gemeente. Zorg voor een voldoende divers bestand met waardbomen/voedselbomen voor insecten en vogels.
Buitengebied	Inheemse soorten toepassen om landschap te versterken en biodiversiteit toe te voegen
Kernen	Juiste boom, juiste plek is leidend. Mag een uitheemse boom zijn die goed functioneert binnen zijn omgeving. Ontwerp op basis van de onder- en bovengrondse groeiplaats.
Nieuwe wijken	Een nieuwe wijk zou een minimum percentage kwalitatief groen moeten hebben. Er moet plek gereserveerd voor worden.

Groene linten	Dwars door je gemeente moeten groene linten liggen. Om natuur, groen en buitengebied naar binnen de kom te halen. Dit in of om de wijk heen. Groene longen van je dorp.
Monumentale bomen	Monumentale bomen kunnen naast een lust een grote last zijn. Ze zijn erg duur in het onderhoud. Probeer als gemeente een tegemoetkoming te ontwikkelen.
Communicatie	Draagvlak creëren door communicatie. Uitleggen wat je doet, waarom je het doet. Daarnaast helpen publicaties in de krant ook. (bijvoorbeeld zoals in de MooiRooikrant)

Bijeenkomst 1: Algemeen introductie en waardevolle bomen

Algemene introductie

Tijdens de eerste bijeenkomst hebben de leden van de klankbordgroep (hierna KBG) kennis gemaakt met elkaar. Daarnaast heeft gemeente Meierijstad uitgelegd wat het bomenbeleid inhoudt en wat voor proces het doorlopen moet hebben, namelijk: het moeten heldere afwegingen zijn, waarin alle perspectieven zijn belicht, bijdraagt aan duurzame bomen, draagvlak vergroot bij burgers en instanties en opgesteld is samen met belanghebbenden.

Het doel van de KBG is om de gemeente te adviseren over de thema's die besproken worden, ze randvoorwaarden, kansen en bedreigingen mee te geven, input te leveren vanuit hun perspectief en oplossingen te bieden voor problemen. Zij hebben een adviserende rol. De eindverantwoordelijkheid om alle belangen af te wegen ligt bij de gemeente.

Waardevolle bomen

We willen in Meierijstad gaan werken met Monumentale bomen, en Waardevolle bomen.
Hiervoor had de gemeente basiscriteria opgesteld, waarop de KBG mocht reageren.
Dit waren de basiscriteria:

Criteria monumentale bomen		
Basiscriteria		
Leeftijd	is	+50 jaar
Vitaliteit	en	>5 jaar levensverwachting
Aanvullende criteria		
Beeldbepalend	is	Omtrek +180 cm
	en	Boomkroon min. 50% zichtbaar vanaf openbaar terrein
	en	Groenelement is onderscheidend T.o.v. omliggende omgeving
	en	Wegvallen groene massa kan niet gecompenseerd worden door omliggende omgeving
Cultuurhistorie	is	Geplant voor bijzondere gebeurtenis
	of	Geplant uit historisch nut gezien de leeftijd, locatie en snoeiwijze
	of	Kenmerkend voor bepaalde stijlperiode of ontwerpfilosofie
	of	Waarde van het element is onlosmakelijk verbonden met historisch/monumentaal gebouw
Dendrologie	is	Boom is zeldzaam in soort, variëteit, groeivorm of meerstammigheid

Criteria waardevolle solitaire bomen		
Basiscriteria		
Leeftijd	is	+40 jaar
Vitaliteit	en	Conditie, groeiplaats en ruimte moeten potentie bieden om de boom uit te laten groeien tot 60 jaar
Aanvullende criteria		
Beeldbepalend	is	120+
	en	Boomkroon min. 50% zichtbaar vanaf openbaar terrein
	en	Groenelement heeft potentie om grote invloed in de leefomgeving te generen
	en	Wegvallen groene massa kan niet gecompenseerd worden door omliggende groene omgeving
Burgerinitiatief	is	Boom is voorgedragen uit een burgerinitiatief om de waarde te onderkennen
Dendrologie	is	Boom is relatief zeldzaam in soort, variëteit, groeivorm of meerstammigheid
Herplantverplichting	is	Boom is ter vervanging van een monumentale boom

De reacties

Reacties op de criteria voor Monumentale bomen:

- +50 jaar is een mooi uitgangspunt. De Bomenstichting hanteert 80 jaar en dat is natuurlijk wel hoog. Met +50 jaar worden bijzondere bomen goed beschermd.
- Groenelement is onderscheidend t.o.v. omliggende omgeving : Onderscheidend is in relatie met de omgeving. Één boom in een stenige omgeving onderscheidt zich snel door zijn groene waarde. Een solitaire oude boom onderscheidt zich sneller van de omliggende omgeving als een oude boom in het bos.

- De KBG mist naast Beeldbepalend, Cultuurhistorisch en dendrologisch het criterium Duurzaamheid. Een boom kan zich onderscheiden en waardevol zijn vanwege zijn duurzame karakter en effecten op de leefomgeving. Deze criteria zien ze graag geformuleerd.
- Naast bomen kunnen het ook grote heesters zijn. Graag het begrip 'Bomen' veranderen in Houtopstanden. Dit is een breder begrip waaronder ook heesters vallen.

Reacties op criteria Waardevolle bomen

- Ook bij deze groep moet het begrip bomen breder getrokken worden naar houtopstanden. zodat ook bijvoorbeeld oude meerstammige magnolia's tot de groep kunnen behoren.
- Ook bij deze groep moet duurzaamheid een begrip zijn waardoor een boom beschermd wordt.
- Heesters zoals meerstammige magnolia's moeten ook op een bepaalde manier in de criteria verwerkt worden vanwege hun beeldbepalendheid.
- Bij vitaliteit moet 60 jaar veranderd worden in minimaal 60 jaar.

Bijeenkomst 2: waardevolle bomen en diverse thema's d.m.v. stellingen

Waardevolle bomen

Uit de eerste bijeenkomst bleek dat de genoemde criteria niet voldoende was om waardevolle bomen te inventariseren. Er bleek een behoefte te zijn aan duurzaamheid als begrip. Hiervoor heeft de gemeente een suggestie gedaan.

Het criteria duurzaamheid wordt toegevoegd aan de lijst van criteria voor waardevolle houtopstanden. deze wordt verder gespecificeerd met de volgende kenmerken:

- De boom is milieukundig van grote waarde, vanwege het beïnvloeden van het microklimaat door bijvoorbeeld het wegvangen van stof, het zuiveren van de lucht, het nivelleren van luchtverplaatsingen en het breken van wind rond gebouwen;
- De boom is ecologisch van grote waarde vanwege het belang van het (plaatselijke) ecosysteem. De boom biedt bijvoorbeeld plaats aan zeldzame dier- of plantensoorten, denk hierbij aan vleermuizen;
- De boom vormt een onmisbaar onderdeel van een biotoop van in de omgeving van de gemeente Uden schaars voorkomende planten- of diersoorten;
- De boom vormt een schakel in keten van ecologische infrastructuur vormende elementen of neemt in een totaal versteend gebied een positie in die in de ecologische infrastructuur de functie van 'Stepping Stone' kan vervullen (natuurwaarde);

De KBG is hiermee akkoord. De eerste suggestie was om bomen ook een monumentale status te kunnen geven bij duurzame waarde. Maar uiteindelijk was de conclusie dat Monumentale bomen wel echt een 'verhaal/geschiedenis' moeten hebben om monumentaal te kunnen zijn.

Verdere opmerkingen over monumentale bomen waren:

- Men is gevoelig voor geschiedenis en het verhaal bij de boom. Dit verhaal of geschiedenis leidt tot meer begrip waarom een boom beschermd zou moeten worden. We moeten proberen de verhalen te vertellen van monumentale bomen. Zonder verhaal is er eigenlijk geen goede reden om een boom monumentaal te maken
- Naast puntobjecten zoals solitaire monumentale bomen kan het ook zijn dat een bosje, tuin of ander groenvlak als geheel als monument bestempeld kan worden. De gemeente moet er wel alert op zijn dat deze volgens de huidige criteria erbuiten vallen omdat ze alleen op zoek gaan naar solitaire objecten.
- Als je zoekt naar verhalen over bomen, en de geschiedenis van bomen in onze gemeente, moet je eigenlijk de heemkundekringen en natuurverenigingen vragen om deze te inventariseren. Dit is voor een aannemer lastiger omdat ze de geschiedenis niet kennen. Natuurlijk kunnen ze een boom beoordelen op de criteria, maar niet op de verhalen erachter.

Diverse thema's d.m.v. stellingen

De gemeente heeft een aantal stellingen voorbereidt over allerlei zaken omtrent bomen. dingen als: overlast, hoe groen zijn we, hoe moeten we inrichten, wat dragen bomen bij, is biodiversiteit voldoende geborgd zijn besproken met de KBG.

	Stelling	Reactie KBG
1	Meierijstad is een groene gemeente qua bomen	Hangt ontzettend van de plek af. Meierijstad is inmiddels zo groot dat het niet precies in te schatten is. Sommige plekken zijn ontzettend groen, bijvoorbeeld Sint-Oedenrode en delen van Schijndel. Maar een voorbeeld van waar het erg kaal en stenig is, is Mariaheide. Dat zou eigenlijk wel beter moeten kunnen. Mogelijkheden daarvoor zijn het planten van nieuwe bomen, herplanten bij het kappen van bomen en bij nieuwe wijken aanleggen ook een goede groeiplaats garanderen voor bomen en/of groenvoorzieningen. De gemeente geeft aan dat zij dat ook graag zouden willen maar dat in sommige gevallen dit simpelweg niet gaat vanwege kabels en leidingen, gebrekkige ondergrondse groeiruimte of andere prioriteiten.
2	Alle bomen in Meierijstad staan op de juiste plek	Nee zeker niet het geval. Dit gaat steeds beter en er worden betere keuzes gemaakt maar nog steeds staan veel bomen verkeerd. Dit is een erfenis uit het verleden en ook al staan ze op de verkeerde plaats, moet je ze niet meteen omzagen. Ook zuinig zijn op de bomen die op de verkeerde plaats staan en probeer betere keuzes te maken in de toekomst. Het zou wenselijk zijn dat de gemeente onderzoek doet naar de bomen die aan vervanging toe zijn en hier een vervangingsplan voor zou opstellen
3	Alle bomen in Meierijstad moeten een goede levenskwaliteit hebben	Ja en eigenlijk kom je dan ook op de goede soortkeuze. Wanneer je de goede boom kiest, voor de groeiplaatsomstandigheden, kun je een goede levenskwaliteit garanderen. Eigenlijk geldt hier: juiste boom, juiste plek, met de juiste groeiomstandigheden = een boom met levenskwaliteit. Soortkeuze en groeiomstandigheden zijn cruciaal. Dit zou ook moeten gelden voor monumentale bomen. Deze hebben ook een geode groeiplaats nodig.
4	Bomen dragen altijd bij aan een prettige leefomgeving	Uiteraard. De KBG is hier unaniem over. Al begrijpen ze ook dat mensen bomen kunnen ervaren als onprettige elementen in de leefomgeving. Bijvoorbeeld wanneer een druipende linde een auto constant onder de plak laat zitten. Dan is het inderdaad een onprettig object in de leefomgeving. Terwijl ook die boom een bijdrage levert aan de leefomgeving. Aan de gemeente is het dan de taak om deze bijdrage te communiceren en te beargumenteren waarom de boom er staat. Communicatie is hierin cruciaal.
5	In Meierijstad is een voldoende divers bomenbestand	Voor de KBG is dit niet te beoordelen. Wel geven ze een aantal aandachtspunten mee: - Het is niet erg om veel eiken te hebben (Meierijstad heeft ongeveer 40 % eiken) omdat eiken cruciaal zijn voor het Brabantse landschap en een grote bijdrage leveren aan biodiversiteit en ecologie. - Niet of weinig cultivars gebruiken in het buitengebied. Hier dienen inheemse landschapsbomen toegepast te worden. - Niet teveel van hetzelfde, maar ook niet soorten door elkaar heen zetten in een bomenlaan. Diversiteit is goed maar wel in een gestructureerde vorm dus meer in groepen of lijnen.
6	Meierijstad doet voldoende om biodiversiteit te behouden/versterken	Dit is in ieder geval een goed begin. Door mensen met kennis samen te brengen om hierover te praten en samen met de gemeente een stap verder te komen. Er is nog wel een grote slag te slaan met maaien, bermen en bomen en afspraken met de agrarische sector. Maar dit bomenbeleid is een mooie kans om een slag te slaan in biodiversiteit.
7	Overlast van bomen moet getolereerd worden door burgers en ondernemers	Overlast zou meer getolereerd moeten worden en de gemeente zou hier eigenlijk niet zomaar aan moeten toegeven. De groep vindt eigenlijk dat er maar twee vormen van overlast reden genoeg zijn om bomen te kappen wanneer ze overlast geven en dat is veiligheid en volksgezondheid. De overige vormen van overlast zijn eigenlijk allemaal vormen die bij de natuurlijke waarden van bomen horen en wanneer je dan als gemeente overstag gaat, zou je bijna alle bomen waar overlast van wordt ervaren moeten kappen. Behoedzaam zijn met je bomen is de boodschap van de KBG.
8	Wanneer bomen veel overlast geven, moet Meierijstad de bomen kappen	Nee dan moet je communiceren met de bewoners. De overlast behoort tot de natuurlijke verschijnselen van bomen en dat is altijd op te lossen. Er zijn alternatieven voor kap mogelijk. Deze dienen altijd eerst bekeken te worden. Kappen wanneer er overlast is, is geen duurzame redenatie. Dus behoedzaam zijn is de boodschap. Ben voorzichtig met wat je hebt en ga daar zorgvuldig mee om.

9	Burgers moeten meer betrokken worden bij renovaties, en nieuwe projecten met bomen	Klopt. De communicatie is ontzettend belangrijk. De burger wilt graag weten waarom de gemeente overweegt bomen te planten/kappen. Met communicatie kom je tot begrip en daarmee tot acceptatie. Meerdere leden van de KBG vindt dat de gemeente daar al goed mee omgaat bij verschillende bewonersavonden. De Pastoor Smitsstraat in Olland is daar een goed voorbeeld van. De burgers hebben goede uitleg gekregen over de soortkeuze en overwegingen daarachter. Die begrijpen ze en accepteren ze.
10	Iedere nieuw te planten boom moet goed en gezond kunnen uitgroeien, ongeacht de kosten	Ja maar daar komt wel bij kijken dat het de juiste boom op de juiste plek is. Wanneer je voor de goede soortkeuze gaat, heb je sowieso minder kosten dan wanneer je een boom plaatst die er eigenlijk niet thuishoort. Met de juiste boom, op de juiste plek, krijg je bijna automatisch goede en gezonde bomen.
11	Bij nieuwe inrichtingen moet de gemeente beter nadenken over de boom die ze planten	De gemeente is wat dat betreft wel op de goede weg. Ze weten steeds beter wat wel, en niet kan op bepaalde plaatsen. Let op de groeiwijze, soort in combinatie met ondergrond, benodigde groeiruimte en omgeving.
12	In sommige gevallen is het ook goed om geen bomen in een straat te planten	Wanneer er geen plek is (zowel ondergronds als bovengronds) is het soms inderdaad ook goed om geen bomen te hebben. Wanneer straten te smal zijn, er geen goede trottoirs aangelegd kunnen worden en de parkeervoorziening ook noodzakelijk is, is het mogelijk dat geen bomen kunnen. Wellicht dat heesters in deze gevallen wel goed mogelijk zijn. In ieder geval voor de groene uitstraling.
13	Kleine bomen in een woonstraat zijn ook goed voor de leefomgeving en het microklimaat	Zeker weten. Als er ruimte is voor bomen, moet je voor bomen gaan. Als de ruimte het toelaat moet je voor grote bomen gaan. Maar in woonstraten is dit vaak niet het geval. In dat geval kun je als gemeente beter kiezen voor kleine bomen dan voor helemaal geen bomen. Natuurlijk is het effect van kleine bomen ook kleiner, maar ze voegen daadwerkelijk op straatniveau wel iets toe. Deze kleine bomen dienen in die gevallen wel beschermd te worden tegen auto's bij parkeren bijvoorbeeld.
14	Burgers mogen altijd meebeslissen over de bomen die wij als gemeente planten.	De gemeente heeft de specialistische kennis over boomsoorten en het functioneren daarvan in de openbare ruimte. Dat kan men niet van de burger verwachten. Het is meer zaak om de burger goed te informeren over de gemaakte keuzes dan om de burger mee te laten beslissen. Daarvoor ontbreekt simpelweg de kennis. De gemeente dient voortouw te nemen en de burger te informeren door bijvoorbeeld brieven in de bus of een bewonersavond. Meebeslissen is in sommige gevallen wel mogelijk. In woonstraten kan de gemeente de burger een aantal voorgeselecteerde keuzes voorleggen en hier de burger in laten kiezen.
15	De burger is voldoende geïnformeerd over de meerwaarde van bomen in de openbare ruimte	We moeten ervan uitgaan dat de burger voldoende kennis heeft over de waarde van bomen. Maar toch kan het voorkomen dat dit niet het geval blijkt. In dat geval is constant blijven communiceren het allerbelangrijkste. En uitleggen waarom je als gemeente bepaalde keuzes maakt.
16	Als de hele straat tegen bomen is, mogen bomen gekapt worden.	Handtekeningen is niet de oplossing. Je moet als gemeente het heft in eigen hand houden als het gaat over bomen. De burger hier zeggenschap over geven is erg risicovol. Je bent er als de gemeente voor de maatschappij en daar horen bomen ook bij. Wanneer bomen beschermd worden door de bomenverordening (monumentaal, waardevol en hoofdstructuren) mogen ze dan ook niet gekapt worden. Het kost bomen de nodige jaren om tot wasdom te komen. Dit is meer gewenning voor burgers en het ermee leren leven. Het hangt simpelweg van de situatie af of bomen gekapt moeten worden. Dit is dus altijd maatwerk. Maar zorg in ieder geval dat het beleid daarvoor helder is. Daarmee kan de beleidsmedewerker, raad en college werken. Ook is dit goed te verkopen aan burgers als je als gemeente uniform werkt. Leg altijd uit waarom je bepaalde keuzes maakt.
17	Het bomenbestand van Meierijstad moet minimaal gelijk blijven (115.000 bomen)	Meer zou mooi zijn maar dat lijkt onmogelijk. Ga in ieder geval voor kwaliteit in plaats van kwantiteit. Probeer altijd uit te gaan van herplant als het kan en richt daarbij een kwalitatief goede groeiplek in (juiste boom op de juiste plaats) Als het maar groen is, is het eigenlijk al goed ‘’Groen dat telt’’
18		Er zijn verschillende manieren voor om dit te doen. Een aantal voorbeelden:

	Hoe kunnen we burgers bewust maken van de waarde van bomen?	De dorps- en wijkraad als spreekorgaan te laten dienen (daar is niet iedereen het mee eens, de wijkraad fungeert niet als doorgeefluik). Wel is de wijkraad bij projecten en renovaties het juiste kanaal om de eerste contacten te leggen vanwege hun mensen en gebiedskennis. Het plaatselijke krantje is een manier. Hierin kunnen mooie verhalen komen over bomen en/of groen. Dit wordt door Roois landschap al gedaan in de MooiRooi krant. Zou uitgebreid kunnen worden. maar het moet eigenlijk niet afkomstig zijn van de gemeente of op de gemeentepagina komen. Dat landt niet/minder dan wanneer boomgroepen het doen. Het verhaal vertellen van de boom. bijvoorbeeld een bordje bij een monumentale boom zetten en benoemen wat deze allemaal voor functies heeft. Dit kan een pop-up zijn of definitief maar je benaderd in ieder geval mensen hiermee. Bij nieuwe projecten briefje in de bus of een bordje bij een bomenrij met interessante feitjes
19	Iedere straat verdient bomen	Eigenlijk wel. Dat zou inderdaad het streven moeten zijn. Nu is het soms gewoon niet mogelijk en dan kan het niet. Maar wanneer het kan, en je creëert hiermee de juiste boom op de juiste plek, is dat zeker een wenselijke situatie.
20	Hoeveel overlast is nou teveel overlast?	Twee vormen van overlast zijn eigenlijk maar voldoende om een boom te laten weghalen. Dit is volksgezondheid (EPR) en veiligheid. Verder moet de gemeente wel meewerken in sommige gevallen van overlast maar zeker niet altijd. Wat van belang is, is de klager zelf. Wanneer deze in het huis is komen wonen nadat de bomen zijn geplant, had de bewoner het aan kunnen zien komen. Zeker vormen van overlast als blad, bloesem, en zaden zijn geen reden tot kap. Ja het kan vervelend zijn, maar deze dingen horen bij de natuurlijke verschijnselen van de bomen. Als je eenmaal begint met te acteren op deze vormen van overlast, wordt je wel een erg kale gemeente. Tevens moet de gemeente, indien de overlast sterk aanwezig is, altijd proberen naar andere oplossingen te zoeken zoals snoei en dunningen. Een complete laan kappen vanwege overlast is eigenlijk niet wenselijk. Wanneer er wordt overgaan tot kap, is herplant ten alle tijden verplicht. (wel de mogelijkheid om uit te groeien tot gezonde boom)

Bijeenkomst 3: Opzet bomenbeleid, ambitie Meierijstad en Hiërarchie

Na de tweede bijeenkomst heeft de gemeente een indeling gemaakt voor het bomenbeleid, een ambitie opgesteld en een hiërarchie bepaald voor haar bomen. deze zijn getoetst bij de klankbordgroep. Tevens was dit het moment dat, wanneer er nog bepaalde dingen meegegeven moesten worden, dit het moment was.

Opmerkingen vooraf

- Er wordt aangegeven dat het nu lijkt alsof het net zo goed over lantaarnpalen zou kunnen gaan. Bomen zijn natuurobjecten. Ze vertegenwoordigen een hoge natuurwaarde. In allen tijden waardevol en deze dienen met respect behandeld te worden.
- Meierijstad moet streven naar inlands hout. Dat is vele malen meer waardevol dan buitenlandse hout, vanwege de vele soorten die deze bomen aantrekken. Dus ga voor inlandse bomen als essen, linden, hazelaars en iepen.
- In Veghel is veel water, zoals bijvoorbeeld de Aa-Broeken, zorg dan ook voor soorten die passen bij de omgeving waar ze geplant worden.
- We hebben het de vorige keer gehad over de juiste boom op de juiste plaats, en over dat iedere straat eigenlijk bomen verdiend(indien mogelijk). Soms is dan geen ruimte voor inlands hout, en moeten we kiezen voor een boom die van buitenlandse oorsprong is, maar wel goed presteert binnen de omgeving waar deze geplant wordt. Uiteraard streven we naar bomen die van Nederlandse oorsprong komen, maar we gaan voor de juiste boom op de juiste plaats, en soms betekent dat een buitenlandse boom.
- Mariaheide is blij met iedere boom die geplant wordt, of deze nou inlands of buitenlands is. Ze vinden het te kaal in het dorp en vergroening zou welkom zijn.

Thema's overlast, communicatie en bescherming bespreken

De thema's overlast, communicatie en bescherming zijn in het vorige overleg, met de stellingen reeds besproken. Mochten er nog nabranders zijn, kunnen die alsnog benoemd worden.

- Bomen geven geen overlast, maar men ervaart overlast en dat is een heel verschil.
- Er moet niet aan voorbij worden gegaan dat heel veel mensen toch wel overlast ervaren. Daar moeten we als KBG ook niet aan voorbij gaan. Wij kunnen wel vinden dat overlast erbij hoort, maar veel mensen vinden dat niet. Dus maak het vooral heel concreet, dus per vorm van overlast.
- We hebben geen bezwaar tegen het extra snoeien van bomen, of het vervangen van bomen. maar bomen weghalen en niets terugplanten is kwalijk. (er moeten natuurlijk wel de juiste voorzieningen zijn om een boom te laten groeien).
- Laten staan, en snoeien in plaats van weghalen. Zeker met het veranderende klimaat is het moeilijker om een nieuwe boom te planten, terwijl een oude boom de effecten van het veranderende klimaat verzachten.
- Overlast als de eikenprocessierups moet in een vroeg stadium behandeld worden, zodat je als gemeente niet achter de feiten aanloopt. Tevens zou het meer biologisch moeten indien mogelijk.
- Hedera schijnt te helpen tegen Eikenprocessierups. Opgepast dat de hedera niet de eikenboom overwoekerd en verstikt.
- Doe het beste voor de bomen als mogelijk is.. Bomen moeten er net zo goed zijn als mensen, en dat vraagt om een bepaalde management om deze twee samen te laten gaan. Beheer is cruciaal hierin. We moeten dat goed doen en bomen goed instandhouden.
- Een boom die geplant wordt, moet voldoende voedsel hebben. Met name in de wijk. Een boom moet opgesnoeid worden, omdat de omgeving erom vraagt.
- De biodiversiteit zit zeker niet alleen in de boom. Het gaat om de hele omgeving die erbij hoort. Dus ook de bodem en onder beplanting. Probeer het als een geheel te zien en daar op de acteren.
- Communicatie: Belangrijk is dat de bomenklankbordgroep geïnformeerd blijft, over ben en beleid. Een slapende klankbordgroep is een suggestie.
- Verleden moet ook meegenomen worden. houdt het oude beleid ernaast ter inspiratie en als voorbeeld. Zeker niet alles opnieuw verzinnen.

Opzet bomenbeleid

Titel hoofdstuk	inhoud:
1. Belang en betekenis van bomen	Waardes, belangen en functies
2. Stand van zaken Meierijstad	Het bomenbestand
	Wetgeving
	Uitdagingen en ontwikkelingen
	Inwoners en bomen
	Successen en aandachtspunten
3. Waar willen we naartoe?	Stip aan de horizon
	Beleidsambities
	Hiërarchie in Meierijstad
4. Boombescherming	Beschermingsstelsel
	Wet natuurbescherming
	Bestemmingsplannen
5. Bouwen en werken met bomen	Regels van werken en bouwen rondom bomen
	Ontwerpen met bomen (juiste boom, juiste plek)
	Toekomstbomen
6. Bomen en hun omgeving (overlast)	Overwegingen
	Visie op overlast
	Burenrecht
	Beleid per overlastvorm (juridisch kader, erkenning, relativering, preventiemogelijkheden en oplossingen, standpunt gemeente)
7. Beheer en onderhoud	Beheerplan Meierijstad
8. Uitvoeringsprogramma	Extra acties rondom kwaliteit / acceptatie
	Renovatiebudget?
	Bijdrageregeling monumentale bomen
	Pootrecht
	Communicatie bij projecten en beheer.
9. Burgers en participatie	Projecten en participatie

Opmerkingen:

- Bij de stand van zaken: Niet alleen kwantiteit maar ook kwaliteit geldt. Dus niet alleen stuks tellen, maar ook de kwaliteit van die stuks.
- Kijk ook naar bomen per m2 in de gemeente, niet alleen per inwoner.
- Beheer en onderhoud. Dit vind ik een cruciaal onderdeel in het beleid. Het moet bekend zijn hoeveel budget er is voor bomen en hoe dat besteed wordt.

Ambitie

Gemeente Meierijstad heeft na het vorige overleg een ambitie voor de gemeente opgesteld. Met de vraag of de klankbordgroep hierop wil reageren.

De stip aan de horizon

Meierijstad streeft ernaar om een groene gemeente te zijn met kwalitatief goede en diverse bomen die bijdragen aan een prettige leefomgeving, duurzaamheid, biodiversiteit en een klimaatbestendige openbare ruimte. De bomen moeten veilig, gezond, mooi en betaalbaar zijn.

De ambities die daarbij horen zijn uit elkaar geknipt.

Groene gemeente: Het bomenbeleid moet bijdragen aan het groene en landelijke karakter dat hoort bij het landschap van Meierijstad. Dit dient behouden en versterkt worden waar mogelijk.

Kwaliteit en duurzaamheid: De juiste boom, op de juiste plek, met de juiste groeiplaats en met het juiste idee en het juiste beheer draagt bij aan de kwaliteit van het bomenbestand. Over kwalitatief goede bomen wordt goed nagedacht

voor ze geplant worden en hoe ze beheerd worden. Een goede voorbereiding en de juiste afweging zorgt dat er betere bomen komen te staan in Meierijstad. Wanneer bomen een goede kwaliteit hebben, zijn ze meer duurzaam.

Prettige leefomgeving: Gezonde bomen dragen bij aan een prettige leefomgeving. Ze floreren, dragen bij aan diverse functies en hebben verschillende waarden in de omgeving waar ze staan. Hierbij horen ook de overlastaspecten. De waarden van de bomen kunnen ook ervaren worden als overlast. Deze vormen van overlast zijn bekend bij de gemeente en er wordt aan gewerkt om ze te verminderen indien mogelijk. Ook moet er goed worden gecommuniceerd over de vormen van overlast en waarom sommige vormen nou eenmaal bij een boom horen.

Klimaat- en toekomstbestendig: Met weloverwogen keuzes, investeringen in de groeiplaats, en voldoende investeringen dient het bomenbestand van Meierijstad meer klimaat- en toekomstbestendig gemaakt te worden. We behouden bomen als het kan, en vernieuwen bomen als het moet. Tevens gaan we meer sturen op diversiteit. De vuistregel 30-20-10 is hiervoor bepalend.

Biodiversiteit: Biodiversiteit is de verscheidenheid aan leven in een bepaald gebied. Dit omvat planten, dieren en micro-organismen. In de duurzaamheidsvisie van Meierijstad staat biodiversiteit benoemd als een van de doelen. En hier gaan we graag in mee. Onze ambitie is dat onze bomen bijdragen aan de biodiversiteit binnen Meierijstad. Dit zowel in stedelijk gebied als in het buitengebied. De biodiversiteit proberen we te behouden en te versterken met onze bomen.

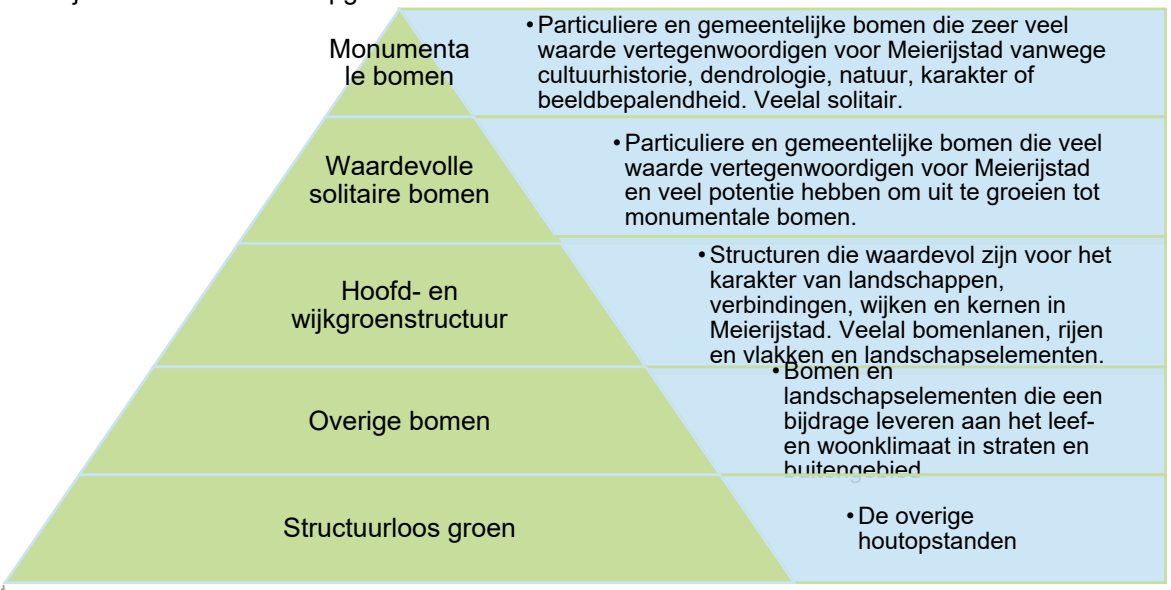
Samen met burgers: Tegenwoordig kan een gemeente niet meer in haar eentje beslissen over de openbare ruimte in het algemeen. Dit geldt ook voor bomen. Wanneer renovatie, aanpassingen, vernieuwingen of nieuwe projecten opgestart worden, dient de omgeving betrokken te worden. Zij kunnen pijnpunten, wensen en aandachtspunten aangeven waar Meierijstad rekening mee dient te houden. Dit geldt wel op acceptabele schaal. Sommige structuren zijn simpelweg te belangrijk en vergen teveel kennis om burgers over mee te laten denken. Dit principe dient vooral in woonstraten en wijkstructuren vorm te krijgen. Bij hoofd- en wijkstructuren heeft de gemeente zeggenschap

<u>Opmerkingen:</u>

- Prachtig geformuleerde stip aan de horizon.
- Betere bomen, wil zeggen dat de juiste boom op de juiste plek.
- Groen = bomen, struiken, planten met leven erin. Het complete biotoop. Bomen zijn geen losstaand iets.
- Biodiversiteit: Doel stellen dat: er in wijken, lijsters, mezen en dergelijke voorkomen. Zodat er bewezen wordt dat er voldoende voedsel is voor de vogels.
- Je kunt de natuur niet helemaal de wijk in duwen. Dat is ook niet wenselijk voor de burgers en niet haalbaar. Maar moet wel een streven zijn om bij te dragen aan de natuur.
- In Mariaheide hebben projectontwikkelaars grond aangekocht en is de gemeente machteloos, er komt dus geen of zeer weinig groen in de nieuwe wijk. , en moet er een minimaal percentage voor groen zijn.
- Er moet plek gereserveerd worden voor groen. Als de wil er is, en het beleid er is, moet dat goed komen.
- Een minimum percentage aan groen binnen nieuw te ontwikkelen plannen is zeer wenselijk.
- Dwars door je gemeente / dorpen moet je groene linten hebben. Om natuur en buitengebied de wijk in te halen. Dat is niet helemaal haalbaar vanwege de bestaande situatie. Een lint van groen is wenselijk. Ofwel door de wijk dan wel om de wijk heen.
- In Schijndel zijn er groene wiggen die beschermd zijn. Daar zou naar gestreefd moeten worden. de groene longen van het dorp.
- Als je investeert in bomen, moet het voor decennia lang zijn. Duurzaam en langdurend dus.
- In verband met klimaat, ben voorzichtig en behoedzaam in het omkappen van bomen.
- Biodiversiteit: Verscheidenheid in been bepaald gebied is van belang. Dus in een grotere samenhang. Zie het als een ecosysteem in plaats van een gebied.
- Prettige leefomgeving: Ik weet uit praktijk dat het lastig is om een monumentale boom in de tuin particulier te hebben. Ik stel voor dat een tegemoetkoming komt.
- Negatief geformuleerd over burgers meebeslissen. Zin anders formuleren zodat deze niet negatief gesteld wordt.

Hiërarchie

De bomen dienen voor de beeldvorming en voor een waardebepaling onderverdeeld te worden. hiervoor heeft Meierijstad een hiërarchie opgesteld.

Categorie	Omschrijving	Streef-leeftijd	Bescherming	Groene kaart	Compensatie	Sortimentskeuze
Monumentale houtopstanden	Unieke, zeer waardevolle, oude bomen met veel karakter	Zo oud mogelijk	Bomenverordening Nee tenzij-	Ja	Grote maat herplanten	Reeds aanwezig
Waardevolle houtopstanden	Waardevolle oude bomen met veel karakter	zo oud mogelijk	Bomenverordening Belangen-afweging	Ja	Middelgrote maat herplanten	Reeds aanwezig
Hoofdstructuur	Robuuste structuren die groene verbindingen leggen en identiteit geven aan dorpskern en landschap	80> jaar	Bomenverordening Belangen-afweging	Ja	Herplant om structuur te waarborgen	Inheemse landschappelijke bomen
Wijkstructuur	Robuuste groene structuren die groene verbindingen leggen binnen wijken en de wijk karakteriseren	60> jaar	Bomenverordening Belangen-afweging	Ja	Herplant om structuur te waarborgen	Bij voorkeur inheemse landschappelijke bomen
Overige bomen	Bomen en landschapselementen die waarde leveren op straatniveau	40> jaar	Belangen-afweging	Nee	Herplant niet verplicht, wel groene waarde noodzakelijk	In kernen is sierwaarde, biodiversiteit, klimaat adaptatie en overlastbeperking van belang in buitengebied is landschapswaarde, inheems, robuustheid en biodiversiteit van belang.
Structuurloos groen	Overige houtopstanden	20> jaar	Geen bescherming	Nee	Geen herplant verplicht	BIKO= sierwaarde / klimaat adaptief / bi divers BUKO= landschappelijk / bio divers

Opmerkingen:

- Monumentale bomen: een boom moet een verhaal of verleden hebben.
- De bomen bij de Eerdse bergen, zijn die monumentaal te noemen

- Structuurloos groen weghalen. Dat komt raar over.
- Houtopstanden in plaats van bomen. Staat genoteerd.
- Wat doen we met vlechtheggen in Meierijstad? De cultuurhistorische vlechtheggen bij de schaapskooi komen in aanmerking voor de waardevolle houtopstanden. De nieuwe vlechtheggen in Meierijstad, met name in Sint-Oedenrode, zal wellicht met een overeenkomst tussen Roois landschap en de gemeente beschermd worden. omdat ze niet in aanmerking komen voor de groene kaart.
- Populieren en fruitbomen dienen, indien ze het beschermen waard zijn, in tuinen te beschermen te worden.
- Draagvlak creëren door bomen in de krant te publiceren is een mooi communicatiemiddel.
- Harmoniseren wat te harmoniseren valt, en oude afspraken te respecteren.

Iedereen is van harte welkom om op de bewonersavonden te komen en hun zegje te doen over bomen. Ik nodig iedereen uit hiervoor en het zal in de krant verschijnen.
Op deze bewonersavonden gaan we in gesprek met de burgers van Meierijstad over bomen. Dit om de verschillende perspectieven op te halen, en men bewust te laten worden van deze verschillende perspectieven.

Bijeenkomst 4: Uitkomsten bewonersavonden, bevindingen Aanbevelingsrapport, toelichting I-tree en vervolgplanning

Opzet bewonersavonden

Bewonersavonden zijn afgerond. De verslaglegging van deze bewonersavonden zijn vastgelegd in een participatiedossier. Hierin zijn alle opmerkingen vastgelegd door BTL Advies.
Al deze opmerkingen zijn vervolgens gefilterd in hoofdsignalen door BTL Advies en deze zijn vastgelegd in het aanbevelingsrapport.
Dit aanbevelingsrapport bevat: de hoofdsignalen, een nadere toelichting van het signaal en een aanbeveling vanuit BTL Advies. Dit dient meegenomen te worden in het beleid.

Algemene indruk van de bewonersavonden

Er is rondgevraagd wat men van de bewonersavonden vond. Dit was met name:

- Te negatief: er waren veel mensen met ‘klachten’, waardoor de avonden voornamelijk negatief ingestoken werden. Te veel negatieve geluiden gehoord.
- De gebruikelijke mensen waren er die altijd op bewonersavonden komen. Dus veel senioren die een bepaalde mening hadden. Niet dat zoiets verkeerd is, maar wel opvallend.
  Reactie gemeente: we hopen dat we met de website ook andere mensen hebben bereikt. Dat maakt het namelijk wat laagdrempeliger, maar dat weten we niet zeker.
- De negatieve tendens die we zagen, zouden we willen doorbreken met positieve berichten over bomen. Het biedt kansen.

Bevindingen Aanbevelingsrapport

Een groot deel van de hoofdsignalen en aanbevelingen in het aanbevelingsrapport is reeds besproken in de klankbordgroep. Dat is een goed teken, het betekent namelijk dat de klankbordgroep goed op de hoogte is van de ontwikkelingen in de samenleving rondom bomen.

De hoofdsignalen waar de klankbordgroep een nadere toelichting op hebben gegeven worden in deze notulen besproken.

Hoofdsignaal	Nadere toelichting klankbordgroep
Communiceren en inwoners informeren over maatregelen/oplossingen (behoefte aan info)	In zijn algemeenheid delen wat de toekomst inhoudt. Dat er over nagedacht wordt. Projecten delen, waarde delen, afwegingskader delen. Uitvoeringscommunicatie
Overlast in toekomst voorkomen (leren uit het verleden)	Uitgaan van de natuurlijke situatie. Grote bomen zijn meer waard met meer ruimte. Ga voor de natuurlijke situatie waar mogelijk en anders technisch oplossen.

Overlast voorkomen door juiste inrichtingskeuzes te maken; positie, ruimte, assortiment	Groene buffers robuust groen als daar plek voor is. Is meer waard dan bomen in straat
Communiceren, informeren en motiveren van keuzes richting inwoners	In Olland is dat goed gegaan. Via de dorpsraad hebben ze de bewoners geïnformeerd wat ze doen, waarom ze doen. Gefundeerde keuzes.
Duidelijk aansprekingpunt klachten en meldingen m.b.t. overlast	Probeer altijd terug te koppelen. Dat is essentieel.
Bepaalde overlast accepteren	Mee eens. Ook al komt het jaarlijks terug, moeten sommige vormen geaccepteerd worden. Communiceren en informeren, waarom blijven ze staan. Als je een woning koopt, koop je ook een stukje omgeving mee.
Overlast van ziekte of plagen verminderen door (bio)diversiteit in boomsoorten te gebruiken. Kies boomsoorten die toekomstbestendig zijn	De gemeente heeft die wijsheid om de beslissingen te nemen. Zij staan aan de lat om diversiteit te vergroten, met de kennis die ze hebben.
Betrekken inwoners	Mensen informeren over je (beheer)keuzes. Dat leidt tot meer begrip, en acceptatie . Ook bij projecten is dat het geval.
Specifieke locatie (in beeld krijgen) en aanpakken.	Eerst zorgen dat je alles in beeld krijgt. Dan pas stappen zetten met renovaties.
Goed onderhoud van bomen (verminderen overlast)	Degelijk beheer ook communiceren. En controleren / toetsen. Bijvoorbeeld in mei niet snoeien.
Bomen met verschillende sierwaarden en hoge biodiversiteit, maken bomen nog waardevoller	Hou er rekening mee dat sierwaarde ook overlast veroorzaakt.

Een aantal leden van de klankbordgroep waren verhinderd, maar hebben nog een aantal aanvullende opmerkingen per mail gestuurd. Deze zijn:

- Nadruk op onderhoud

Wat mij betreft zou de focus **nog meer moeten liggen op onderhoud van bestaande bomen** omdat deze er al langer staan en ook nog lang blijven staan.
Snoeien is daarbij een belangrijk element omdat daarmee de overlast het meeste kan worden beperkt.
Voor bewoners is er dan ook meteen een soort van bevestiging dat er aan gewerkt wordt om de overlast zoveel mogelijk te beperken.
Als er jaren niets aan word gedaan dan krijgen ze het idee van het help niet om te klagen. Ze (de gemeente) doet er toch niets aan.
Laat jaarlijks zien dat er aan gewerkt wordt dan krijgen de inwoners ook meer begrip voor de omstandigheden.

- Trottoirs

Trottoirs zijn niet alleen onveilig voor gepensioneerden,
maar voor alle mensen met een beperking (blinden/slechtzienden, rolstoelgebruikers e.a.)

- Bewonersavonden geen evenwichtige afspiegeling van bevolking

Rapport is slechts gebaseerd op de mening van een klein groepje inwoners, waarschijnlijk overwegend tegenstanders; dus geen afspiegeling van de meningen van de bevolking.

- Algemene opmerkingen

Het verslag ziet er goed uit en lijkt mij een goede weergave van wat er allemaal ter spraken is geweest.
Het is echt klantvriendelijk naar de mensen toe die er geweest zijn.

Bovendien wordt er ook gerelativeerd, het is van een kleine afspiegeling van de burgers; alleen de mensen die er waren, naar voren hebben gebracht.
Daarnaast wordt duidelijk gemaakt dat de meningen ook vaak verdeeld zijn. Vast niks nieuws maar wel goed om expliciet te noemen.
De onderwerpen die benoemd zijn, kunnen heel goed dienen als uitgangspunten voor een goed bomenbeleid en dat werk moet nu beginnen denk ik.

De suggesties en voorstellen moeten nu in een beleidsplan terecht komen waar gefundeerde en met verstand van zaken uitgangspunten in uitgewerkt moeten worden.
Daarbij zijn er voor mij nogal wat vragen. Wie zijn de genen met verstand van zaken ? Welke opvattingen of kennis wordt als goede basis genomen?
Klimaat, leefbaarheid, natuur, wooncomfort, natuur, wetenschappelijk onderzoek op de ze gebieden?
Als dat goed staat kun je de verschillende meningen serieus nemen en toch ook besluiten nemen over alle aspecten in de verschillende plaatsen over de bomen

- Juiste boom juiste plek

Plant de juiste boom op de juiste plaats, zorg voor groeiplaatsverbeteringen zodat de bomen goed aanslaan en doorgroeien wat overlast in de toekomst kan voorkomen.
Maak gebruik van gezonde soorten (ook klimaat bestendige bomen) , die weinig tot geen overlast veroorzaken, let goed op waar bomen geplaatst worden met vruchten, dit moet op bepaalde plaatsen wel kunnen maar vaak kan dit ook behoorlijk wat overlast veroorzaken.

- Communicatie

Communiceer goed met de bevolking over het positieve effect van bomen in de straat, en plant meer bomen ipv minder, als je duidelijk de positieve punten kenbaar maakt zal dat ook positief opgepakt worden, enkele voorbeelden.

  - Bij een zeer hete zomer als afgelopen zomer is de temperatuur lager in een groene leefomgeving.
  - Water buffering
  - Gezonder klimaat in een groene leefomgeving, minder stress en minder gezondheidsklachten
  - Fijnstof reductie en CO2 reducering
  - Woningen in een groene leefomgeving zijn meer waard.

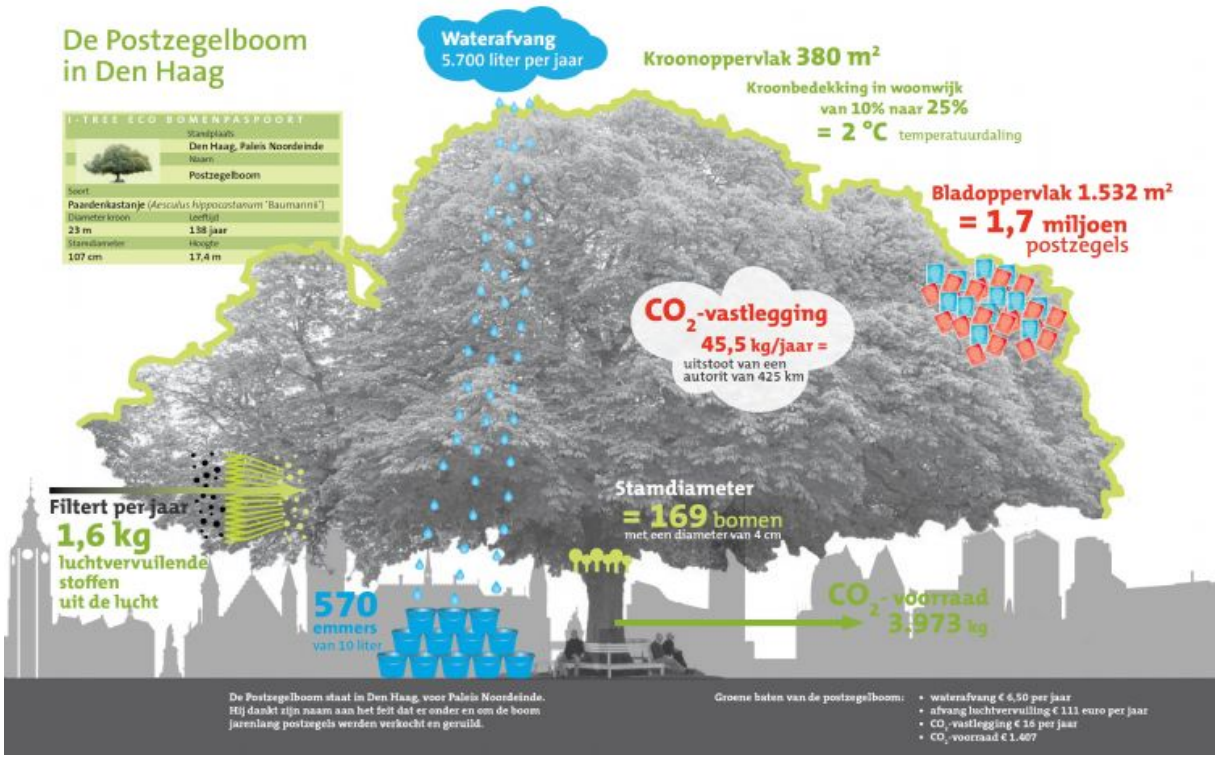
- Onderhoud

Wat betreft het onderhoud van de bomen, ben hier op tijd bij, want te laat onderhoud geeft meer klachten, en de kwaliteit van de bomen gaat er dan ook op achteruit.

Toelichting I-tree

De vraag kwam vanuit de klankbordgroep om uit te leggen wat I-tree precies is.
Antwoord gemeente: I-tree is een nieuwe techniek, overgekomen uit de Verenigde Staten. Met deze techniek kun je als gemeente uitrekenen wat jouw bomenbestand in zijn gehaal aan maatschappelijke baten oplevert, dus echt in euro's.
Het programma kan een aantal dingen berekenen, bijvoorbeeld: CO2 voorraad en vastlegging, waterafvang, fijnstof afvang etc. voorbeeld van een I-tree berekening staat op de volgende pagina. Tevens is een interessant artikel over I-tree toegevoegd:
https://www.stad-en-groen.nl/article/30256/op-naar-het-next-level.-er-zijn-een-paar-showcases-nodig
Als gemeente willen we hier ook proeven mee doen. Ons hele boombestand omrekenen is nog een stap te ver. Om I-tree toe te passen heb je namelijk specifieke informatie nodig over de bomen die we nog niet bezitten. Zo is de stamdiameter van iedere boom nodig, en die doen we niet inventariseren.
Wat we willen doen is bijvoorbeeld in een wijk, of straat de bomenwaarde laten berekenen en heirover te communiceren om dat waarde beter te laten doordringen.

En gaan we bij renovaties de bomen doorberekenen, om te laten zien wat deze bomen bijdragen, zowel nu, als in de toekomst. Het draagt bij aan bewustwording.

Vervolgplanning en klankbordgroep

Onze vervolgafspraak zou zijn op 15 oktober. Deze bijeenkomst was gepland om het concept bomenbeleid te bespreken. Nu zijn er echter nieuwe ontwikkelingen.

De wethouder wil graag een aantal essentiële keuzes voorleggen aan de raad om een goed gedragen bomenbeleid te krijgen, wat dus ook voldoende ruggensteun krijgt van de raad.

Dit betekent dat we eerst een beeldvormende avond gaan houden met de raad, en vervolgens pas het bomenbeleid in concept aan jullie zullen presenteren en bespreken. Dus de komende vergaderingen zijn opgeschort tot nader orde. Ik houd jullie op de hoogte van de vorderingen tussentijds.

Bijlage 7: Participatiedossier Boomcafés

Samenvatting

Overlast	Jaarrond communiceren over type overlast, maatregelen en (locatie specifieke) oplossingen
	Overlast in toekomst voorkomen door integrale aanpak (met andere vakdisciplines)
	Overlast in toekomst voorkomen door juiste inrichtingskeuzes te maken, positie / ruimte / assortiment
	Communiceren, informeren en motiveren van keuzes richting inwoners (uitleggen)
	Duidelijk aansprekingpunt klachten en meldingen m.b.t overlast (duidelijkheid)
	Bepaalde overlast accepteren
	Kwaliteit voor kwantiteit, dus keuzes maken waardoor bomen niet op de verkeerde plekken komen te staan en nooit tot hun recht komen.
	Overlast van ziekte of plagen verminderen door (bio)diversiteit in boomsoorten te gebruiken. Kies boomsoorten die toekomstbestendig zijn
	Betrekken inwoners
	Specifieke locatie (in beeld krijgen) en aanpakken.
Waarde (vergroten van bomen)	Goed onderhoud van bomen (verminderd tevens overlast)
	Waarde verhogen van bomen door juiste plek/inrichtingskeuzes (juiste boom juiste plek)
	Uitdragen van waarde van bomen richting inwoners/passanten (bewustwording)
	Bomen met verschillende sierwaarden en hoge biodiversiteit maakt bomen nog waardevoller (variatie)
	Boom moet alleen wijken als deze gevaar oplevert of niet op de goede plek staat.
Toekomst van bomen	Het groen van de gemeente mag een natuurlijkere uitstraling hebben, maar geen volledige wildernis worden.
	Een groene straat is belangrijker dan parkeren voor de deur
	Klimaatoverlast moet voorkomen worden door nu al in te grijpen (problemen voor zijn)
	Focus op natuurlijke oplossingen om bomen oud te laten worden. Dit kan ook technisch maar alleen als er geen andere oplossing is.
	Vergroenen doen we samen, maar de gemeente stimuleert dit met informatie en middelen.

Thema	Hoofdsignaal / conclusies	Nadere toelichting	Aanbeveling door adviesbureau	Opnemen in het beleid door gemeente
Overlast van bomen	– Communiceren en inwoners informeren over maatregelen/oplossingen	– Behoefte aan info op gemeentelijke website	Gemeente zou via de bekende communicatiekanalen jaarrond informatie moeten verstrekken over: - de verschillende type overlast - de maatregelen die de gemeente hierin neemt - aanbieden om bij extreme vormen een locatie specifieke oplossing te zoeken, samen met inwoners Motto: 'beter een bericht teveel, dan geen communicatie'	Een goed idee . Communicatieplan hiervoor wordt in het uitvoeringsprogramma uitgerold
Overlast van bomen	– Overlast in toekomst voorkomen (leren uit het verleden)		Integrale aanpak: Inrichting en aanplant van bomen in de kernen is een integraal inrichtingsvraagstuk. Het voorkomen van overlast zou door een integrale benadering kunnen worden behaald. Dit is overigens ook de insteek van de nieuwe Omgevingswet. Het is dan ook vooral een kans om met meerdere afdelingen samen tot een goede inrichting te komen, waardoor samen met andere vakdisciplines gemeenschappelijke keuzes worden gemaakt over de invulling van een speciale locatie. De druk op de openbare ruimte is groot. Bomen kunnen niet altijd als meervoudig ruimtegebruik worden gezien. Door het maken van keuzes zou overlast worden verminderd.	Sluit aan bij de juiste boom op de juiste plaats. Dus ontwerpen zodat overlast beperkt wordt maar natuurwaarde gegarandeerd wordt
Overlast van bomen	– Overlast voorkomen door juiste inrichtingskeuzes te maken; positie, ruimte, assortiment	–	Concrete doorvertaling op de bovenstaande procesmatige benadering, volgt de invulling. De gemeente zou keuzes kunnen maken gericht op de scenario's: - kleinere bomen in woonstraten - minder bomen in straten en in plaats daarvan elders groene buffers inrichten met robuust groen (zie voorbeelden uit verleden in de kleine kernen van deze gemeente) - bewust bomen planten voor een korte levenscyclus ivm de locatie. Dit moet dan wel goed worden uitgelegd. Concreet voorbeeld: maak gebruik van kleinere bomen (mogelijk maar aan 1 zijde van de straat. Rekening houdend met bijvoorbeeld zonnepanelen zouden deze bomen aan de zuid- of oostzijde kunnen worden geplant. Zoek naar variatie om tevens (overlast van) ziekten en plagen voor te zijn of te verminderen.	Juiste boom op de juiste plek door te kijken naar: Kleine bomen woonstraten groenbuffers waar plek is (tiny forests) Besef dat bomen niet het oneindige leven hebben (woonstraten 40 jaar) 1 zijde aanplanten, stoep aan de andere kant, rekening houdend met zonstand, noord-zuid
Overlast van bomen	– Communiceren, informeren en motiveren van keuzes richting inwoners	–	Gericht op specifieke locaties zouden aanwonende goed geïnformeerd moeten worden of de keuzes die worden gemaakt. Er is veel te winnen met het afgeven van een duidelijke motivatie. Het is in deze specifieke situatie van belang om voor een persoonlijke benadering te kiezen, met vast aanspreekpunt binnen de gemeente.	Een vast aanspreekpunt is niet te garanderen. In principe hebben we wel een bepaalde structuur en heldere keuzes. We maken overlastbeleid met een afwegingskader waarin duidelijk wordt gemaakt waarom wel of niet meegewerkt kan worden. Dit moet nog in de raad worden besloten wanneer overlast, te veel overlast is.
Overlast van bomen	– Duidelijk aansprekingpunt klachten en meldingen m.b.t overlast	–	Inwoners kunnen via meerdere kanalen klachten of meldingen indienen, dat is duidelijk. Wie de klacht oppakt of aanspreekpunt voor het onderwerp overlast is, is inwoners niet duidelijk. Vermeld een duidelijk aanspreekpunt in de berichtgeving.	Voorman doet eerste check. Bij gecompliceerde vragen wordt een beleidsmedewerker betrokken.
Overlast van bomen	– Bepaalde overlast accepteren	– Inwoners bewust maken (actief en/of passief) van relatie beheermaatregelen vs. Overlast, voor draagvlak vanuit inwoners	Communiceren en informeren kan ook anders worden ingestoken door de waarde van bomen te benoemen. Deze berichten zouden op het juiste moment moeten worden geplaatst. Bijv. als het 40 graden is. De boodschap zou als een weegschaal kunnen worden gebracht; "de boom voor uw deur geeft soms overlast, vandaag bent u waarschijnlijk blij dat er een boom staat die schaduw en koelte biedt"	We willen de waarde op meerdere manieren gaan communiceren. Dat komt in het uitvoeringsprogramma, positieve berichten verspreiden! Dat bepaalde overlast nou eenmaal bij bomen hoort
Overlast van bomen	– Kwaliteit voor kwantiteit. Keuzes maken waarmee we voorkomen dat bomen op plekken komen te staan waar ze nooit goed tot hun recht komen (bijv. of parkeren, of een boom / of een trottoir + leidingen, of een boom)	–	i-tree inzetten: Minder bomen kunnen (die wel volledig uitgroeien) kunnen meer waarde bieden dan veel kleine bomen, die structureel meer onderhoud kosten. Gebruik i-tree om middels enkele voorbeelden dit onderdeel te onderbouwen met harde cijfers.	Goede groeiplaatsen kunnen garanderen voor onze bomen. Anders minder bomen zetten. Een boom moet minimaal 40 jaar goed kunnen groeien.

Overlast van bomen	– Overlast van ziekte of plagen verminderen door (bio)diversiteit in boomsoorten te gebruiken. Kies boomsoorten die toekomstbestendig zijn	– Meer biodiversiteit door gebruik te maken van verschillende boomsoorten (toekomstbestendigheid)	Werk toe naar een toekomstbestendig bomenbestand. Nu kennen we straten met bomen of geen bomen als alles wordt gerooid. Kortom: spreiding in levenscyclus door soortgebruik. Dit heeft tevens een positief effect op het verminderen van ziekten en plagen.	Meer soorten gebruiken. Zeker buitengebied heeft monoculturen. Bomen kiezen die ook goed zijn voor andere soorten.
Overlast van bomen	– Betrekken inwoners	– inwoners willen meedenken over 'hun' bomen	Naar onze mening zou de uiteindelijke keuze gericht op maatregelen en inrichting wel bij de groenexperts moeten liggen. Inwoners maken dus geen beslissing, wel worden ze meegenomen in het maken van de beslissing door de gemeente. Signalen van inwoners zouden door gemeente wel moeten worden meegewogen.	Groenexperts maken afwegingen en keuzes. Leggen uiteindelijk (meerdere) keuzes voor aan de bewoners. Leggen in ieder geval gefundeerd uit waarom er bepaalde keuzes zijn gemaakt. Bomen zijn te belangrijk en risicovol om door een leek te laten beoordelen
Overlast van bomen	–Specifieke locatie (in beeld krijgen) en aanpakken.	–	Inventariseer de locaties met structurele (langdurige, extreme) overlast op basis van ingekomen klachten en meldingen.	Uitvoeringsprogramma / renovatiebudget in het leven roepen en specifieke locaties aanpakken. Jaarlijks doen om zo het bestand te verbeteren en ook te verjongen.
Waarde van bomen	– **Goed onderhoud van bomen (verminderen overlast)**	– Goed (en op tijd) onderhoud aan de bomen. Dit voorkomt overlast voor inwoners.	Nadat in dit beleidsplan duidelijke keuzes worden gemaakt, zou een doorvertaling / herziening van het boombeheer in de gemeente moeten plaatsvinden. Een controle of beleid en beheer nog goed op elkaar aansluiten.	Planmatig boombeheer vermelden en benadrukken
Waarde van bomen	– Waarde verhogen van bomen door de juiste plek/inrichtingskeuzes, tevens zou dit bijdragen aan minder overlast	–	Overeenkomst met aanbeveling 'integrale aanpak' onder thema overlast.	Juiste boom juiste plek
Waarde van bomen	– **Juiste boom op juiste plek**	– In de toekomst rekening houden met eisen van de boom en eisen van een plek. Niet elke boom is geschikt voor elke plek.	Eveneens is dit een overeenkomst met de inrichtingskeuze. De gemeente zou de keuze kunnen maken gericht op de scenario's: - kleinere bomen in woonstraten - minder bomen in straten en in plaats daarvan elders groene buffers inrichten met robuust groen (zie voorbeelden uit verleden in de kleine kernen van deze gemeente) - bewust bomen planten voor een korte levenscyclus i.v.m. de locatie. Dit moet dan wel goed worden uitgelegd. Je krijgt de juiste boom op de juiste plek, door vakdisciplines samen te brengen bij het maken van de keuze; boomsoort, (ondergrondse) inrichting met de doorkijk naar beheer/beheerbaar.	zie 1
Waarde van bomen	– Uitdragen waarde van bomen richting inwoners/passanten (bewustwording)	–	Meer goed nieuws berichten: We zijn geneigd ons te verdedigen gericht op de berichten over overlast. De gemeente zou zogeheten 'waarde van groen of waarde van bomen' berichten kunnen plaatsen als positief signaal. Een i-tree voorbeeld zou tot bewustwording kunnen leiden van de veelzijdigheid en waarden van bomen. Plaats bijvoorbeeld tijdens een hittegolf een bericht/kaart: "dit zijn de 'coolste' plekken van de gemeente" Suggesties zijn: borden plaatsen bij enkele bomen met de tekst; "ik verminder wateroverlast, doordat ik 82.200 emmers regenwater afvang per jaar" of "in mijn schaduw kan het tot 6,9 graden Celsius koeler zijn dan in de zon." Deze uitspraken kunnen op belangrijke locaties met grote bomen worden geplaatst.	Goed-nieuws berichten
Waarde van bomen	– Bomen met verschillende sierwaarden en hoge biodiversiteit, maken bomen nog waardevoller	–	Zoals eerder vermeld, werk toe naar een toekomstbestendig bomenbestand. Let daarbij ook op de uitstraling van straten. Diversiteit kan al worden gevonden door bijv. 2 soorten linden te gebruiken, waardoor het beeld niet radicaal veranderd.	Diversiteit maar ook juiste boom op de juiste plaats.

Waarde van bomen	– **Boom alleen wijken als boom gevaar oplevert/niet meer op de juiste plek staat**	–	Maak als gemeente duidelijke keuzes in het bomenbeleidsplan en draag dat uit op de website. Bijv. een boom wordt nooit kapt vanwege een vermindert rendement van zonnepanelen. Bomen die onveilige situaties veroorzaken worden wel acuut verwijderd. Vervolgens moet de term onveilig in het plan worden gedefinieerd. Ongelijke trottoirs kunnen voor gepensioneerde ook onveilig zijn (vallen, been breken e.d.)	Deze afwegingen / afwegingskaders gaan we naar de raad brengen in een beeldvormende avond. Wat wil de raad dat we hiermee gaan doen?
Toekomst van bomen				
Uiterlijk groen	– **Het groen in de gemeente mag een natuurlijkere uitstraling hebben, maar geen volledige wildernis worden**	– Uiterlijk groen: Schijndel meer dan de helft kiest voor wildernis. St-Oedenrode en Veghel kiezen voor een middenweg met een natuurlijke uitstraling.	Per deelgebied verschillen de uitkomsten soms licht. De opkomst is geen volledige afspiegeling van de gemeenschap. Aanbeveling zou zijn op al deze punten een eenduidige keuze te maken voor de hele gemeente.	Goed en degelijk beheer is noodzakelijk. Veiligheid voorop, netheid
Kwaliteit vs. kwantiteit	– **Meningen sterk verdeeld**	– Kwaliteit vs. kwantiteit; onderlinge verschillen per deelgebied. St.-Oedenrode liever minder bomen, kwaliteit. Veghel focus op meer bomen, kwantiteit. Schijndel sterk verdeeld.	Ook hierin zou je juist i-tree kunnen inzetten, door te sturen op effecten/waarde. Op deze wijze kun je de keuze voor minder bomen onderbouwen, die dan wel groter van omvang zijn. Budgetten voor inrichting en -lange termijn- beheerkosten zou je dan anders kunnen verdelen.	Juiste boom op de juiste plek is al eerder benoemd. Liever 1 functionerende gezonde boom dan drie kwakkelende en bijvoorbeeld opdrukkende bomen
Parkeren vs. groen	– **Groene straat is belangrijker dan voor de deur parkeren**	– St.-Oedenrode en Veghel gaan voor een middenweg maar geven wel daarbij de voorkeur aan een groene straat. Ook Schijndel geeft de voorkeur aan een groene straat, maar dit is niet unaniem.	Overeenkomst met integrale aanpak en het maken van keuzes. Afstappen van het en ,en verhaal. Kies voor of ,of (bijv. parkeerplaats of een boom).	In nieuwe situaties meer ruimte reserveren dan voorheen werd gedaan, of functies combineren (groen parkeren) Maatwerk en afhankelijk van de situatie
Klimaat	– **Problemen in de toekomst voor zijn**	– In alle drie de deelgebieden wordt aangegeven dat klimaatoverlast moet worden voorkomen. Hierbij geven ook in alle drie de deelgebieden inwoners aan te verhuizen als er pas wordt ingegrepen na overlast.	Gebruik ook in relatie tot dit thema i-tree als onderbouwing. In overleg met de afdeling planologie ruimte voor bomen 'claimen'.	We zijn al in overleg met planologie en stedenbouw over hoe we dit kunnen garanderen. Ruimte moet geen percentage zijn, maar een kwaliteitsschets. Het wordt steeds meer vanzelfsprekend dat dit gebeurt, maar we willen dit borgen in beleid.
Bomen oud	– **Focus op natuurlijke oplossingen, maar hou ook rekening met technische kwaliteit**	– In Schijndel en Veghel geven inwoners aan te kiezen een middenweg met de focus op natuurlijke oplossingen. In St.-Oedenrode zijn de meningen hierover verdeeld.	Maak in kleine kernen gebruik van de natuurlijke groeiruimtes die er zijn. Zoek naar technische oplossingen in centrumlocaties; plein Veghel bijvoorbeeld.	Bij stenige locaties groeisubstraten gebruiken, in kleine kernen meer bermen en plantsoenen gebruiken

Vergroening	– **Vergroenen doen we samen, maar de gemeente stimuleert dit met informatie en middelen.**	– St.-Oedenrode en Veghel kiezen voor een middenweg waarbij de gemeente stimuleert. In Schijndel zijn de meningen meer verdeeld, maar hebben ook een verkeur voor een middenweg waarbij de gemeente stimuleert.	De gemeente stimuleert al op verschillende vlakken; steenbreek, regenton. Dit signaal zou als een bevestiging gezien kunnen worden. Het geeft reden hiermee door te gaan en mogelijk dergelijke initiatieven nog meer/vaker onder de aandacht te brengen.	Communicatie / PR
Ruimte voor bomen	– **Kwaliteit gaat voor kwantiteit (maar er moet gezocht worden naar een middenweg)**	–		
Ruimte voor bomen	– Voldoende diversiteit (ook in de beplanting)	–	Overeenkomstig met "Bomen met verschillende sierwaarde en hoge biodiversiteit"	
Ruimte voor bomen	– Juiste boom op juiste plek	–	Overeenkomstig met "overlast voorkomen door juiste inrichtingskeuzes te maken"	

Bijlage 8: Begrippenlijst

Begrip	Omschrijving
Bal (Besluit activiteiten leefomgeving)	Onderdeel van de Omgevingswet met landelijke regels voor activiteiten in de fysieke leefomgeving, waaronder regels voor het kappen van houtopstanden.
BEA (Boom Effect Analyse)	Onderzoek waarin de gevolgen van voorgenomen werkzaamheden voor bomen worden beoordeeld en maatregelen worden voorgesteld om schade te voorkomen.
Biodiversiteit	De verscheidenheid aan planten, dieren, schimmels en andere organismen, inclusief de leefgebieden waarin zij voorkomen.
Bomenareaal	Het totale bestand aan bomen binnen de gemeente.
Bomenbestand	Alle bomen die binnen de gemeente aanwezig zijn, zowel gemeentelijke als – waar relevant – particuliere bomen.
Bomenkroonbedekking	Het deel van het oppervlak dat wordt bedekt door boomkronen. Dit is een belangrijke indicator voor klimaatadaptatie en de Europese Natuurherstelverordening.
Bomenverordening	Gemeentelijke verordening waarin regels zijn opgenomen voor de bescherming van bomen, kapvergunningen, herplant, toezicht en handhaving.
Boomveiligheidsregistratie	Landelijke systematiek voor het inspecteren en registreren van de veiligheid van bomen, waarmee invulling wordt gegeven aan de wettelijke zorgplicht.
Compensatie	Het herstellen van verloren gegane groene waarde wanneer herplant op dezelfde locatie niet mogelijk is, bijvoorbeeld door een financiële bijdrage aan het compensatiegroenfonds.
Cultuurhistorische waarde	De historische betekenis van een boom of boomstructuur vanwege ouderdom, historie of relatie met het landschap of cultureel erfgoed.
Eco-boom	Dode of sterk verzwakte boom die, wanneer dit veilig is, behouden blijft vanwege de ecologische waarde voor vogels, insecten, vleermuizen en andere soorten.
Groeiplaats	De boven- en ondergrondse ruimte waarin een boom groeit en voldoende water, lucht, voedingsstoffen en wortelruimte beschikbaar heeft.
Groene Kaart	Kaart waarop de beschermde bomen en boomstructuren van Meierijstad zijn vastgelegd. De kaart vormt de basis voor de bescherming via de Bomenverordening.
Handboek Bomen	Landelijke richtlijn van het Norminstituut Bomen met normen voor ontwerp, aanleg, beheer, inspectie en bescherming van bomen.
Herplantplicht	Verplichting om na het verwijderen van een boom een nieuwe boom aan te planten of op een andere wijze de groene waarde te compenseren.
Hoofdstructuur	Belangrijkste boom- en groenstructuren die bijdragen aan de identiteit en samenhang van het landschap en de kernen.
Houtopstand	Eén of meerdere bomen, boomgroepen, houtwallen, houtsingels of andere houtige beplantingen.
Hittestress	De negatieve gevolgen van langdurige hoge temperaturen voor mens en leefomgeving, vooral in sterk verharde gebieden.
Inheemse boomsoort	Boomsoort die van nature in Nederland voorkomt en van grote waarde is voor de biodiversiteit.
Klimaatadaptatie	Het aanpassen van de leefomgeving aan de gevolgen van klimaatverandering, zoals hitte, droogte en extreme neerslag.
LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte)	Gemeentelijke leidraad met uitgangspunten en ontwerpcriteria voor de inrichting van de openbare ruimte.
Monumentale houtopstand	Boom of houtopstand met een uitzonderlijk hoge cultuurhistorische, ecologische of beeldbepalende waarde en de hoogste beschermingsstatus.
Natuurherstelverordening	Europese verordening die lidstaten verplicht ecosystemen te herstellen en biodiversiteit te versterken, waaronder stedelijk groen en boomkroonbedekking.
Nevenstructuur	Boom- en groenstructuren die op wijk- of kernniveau een belangrijke bijdrage leveren aan de ruimtelijke kwaliteit.
Omgevingsplan	Gemeentelijk plan waarin alle regels voor de fysieke leefomgeving zijn opgenomen, waaronder regels voor beschermde bomen.
Omgevingsvergunning	Vergunning die in bepaalde gevallen nodig is voor het kappen van beschermde bomen of het uitvoeren van werkzaamheden bij bomen.
Pootrecht	Historisch recht waarbij de eigenaar van een aangrenzend perceel bomen mag planten en beheren in de openbare berm.
Ruimtelijke kwaliteit	De kwaliteit van de inrichting en beleving van de openbare ruimte, waarbij functionaliteit, landschap en uitstraling samenkomen.
Toekomstboom	Boom die bewust is aangeplant of aangewezen om op termijn uit te groeien tot een waardevolle of monumentale boom.
Vormboom	Boom die door regelmatig snoeien een kunstmatige vorm behoudt, zoals een leilinde of dakboom.
Waardevolle houtopstand	Boom of houtopstand met een hoge ecologische, cultuurhistorische of beeldbepalende waarde die daarom extra wordt beschermd.
Zorgplicht	Wettelijke verplichting van de boomeigenaar om bomen zorgvuldig te beheren en risico's voor de omgeving zoveel mogelijk te voorkomen.

Bijlage 9: Beoordelingskader disproportionele overlast

Het beoordelingskader disproportionele overlast is opgesteld als hulpmiddel bij de beoordeling van situaties waarin sprake kan zijn van disproportionele overlast door bomen. Het kader is opgenomen in een afzonderlijk Excelbestand en maakt onderdeel uit van het Bomenbeleid. Zie het afzonderlijke Excelbestand voor de verdere uitwerking van het beoordelingskader.